

Regjeringen Gerhardsens fullmaktslov baner veien for diktatur

Blir denne lov vedtatt kan demokratiets og frihetens talsmenn om kort tid bli å finne i konsentrasjonsleir.

Farens stund er kommet. — Stortinget har allerede sjansens til å bli folkets «nødanker»

Regjeringen har fremsatt forslag om bevilgning av 250 millioner kroner til hurtig oppbygging av forsvaret. Beløpet skal deles mellom de forskjellige forsvarsgrener. Av beløpet skal 12 millioner anvendes til oppbygging av beredskapslager og 13 millioner anvendes til politiet. Saken skal behandles av stortinget som også får til oppgave å bestemme hvordan midlene skal skaffes til veie.

Samtidig med dette forslag har regjeringen fremsatt et vidtgående og sensasjonelt krav om nye lovbestemmelser som kan anvendes i fredstid eller under en eventuell krig eller okkupasjon.

Lovforslaget er i virkeligheten en fullmaktslov som gir regjeringen rett til å bruke de mest drastiske midler uten at stortinget blir innkalt for å ta stilling til spørsmålene.

I proposisjonen heter det at det er en «lov om særlige rådgjerdar under krig, krigsfare og lignende forhold».

Her anga lovgiverne at denne anses å være nok så permanent etter et landets styre har begynt å drive stormaktspolitikk og har engasjert Norge på en bestemt side. Loven kan således settes i kraft straks stortinget har vedtatt den. Og hva det ligger i uttrykkene «lignende forhold» er det vel bare regjeringen som vet. Og regjeringen kan selv bestemme når «lignende forhold» inntreffer. Stortinget innbydes ved dette lovforlaget til å sette seg selv utenfor.

I departementets begrunnelse for lovforlaget heter det blant annet:

UNNTAKSLOVEN KAN
SETTES I KRAFT NÅR
SOM HELST

tasjehandlinger m. i. kan, selv om de tillyssende ikke har sammenheng med noen krigstrusel, lett kan tenkes iverksatt i den hensikt å bane veien for et fiendtlig angrep eller å gi en fremmed makt påskudd til å gripe inn. At samfunnet har midler i hende til å kvele en slik aksjon i fødselen, vil derfor ha betydning for en forebyggelse av krigsfaren».

DØDSSTRAFF OGSA FOR KRIGEN ER BRUTT UT

Kap. 4 har regler om forrederidomstol. Departementet uttaler i tilrådingen bl. a.:

«Bestemmelsene i dette kapitel

må sees på bakgrunn av forslaget om innføring av dødsstraff for overtredelse av visse bestemmelser i straffelovens forrederidomstol.

Forslaget er begrunnet i preventive hensyn, særlig med sikte på de kritiske dager omkring et krigsutbrudd. Dødsstraffens avskrekkende virkning vil imidlertid under slike forhold være avhengig av at saksbehandlingen om dommens fullbyrdelse kan skje meget raskt. Landsforrederiske elementer må fratas fristelsen til å spekulere i at fienden vil være herre i landet før en dødsdom i tilfelle kan eksekveres.

Etter lovforlaget skal saker om forbrytelser mot den borgerlige straffelovs kapitler 8 eller 9 hvor den borgerlige påtalemyndighet vil nedlegge påstand om dødsstraff etter beslutning av riksadvokaten bringes inn for forrederidomstol hvis den mistenkte er grepet på fersk gjerning eller for øvrig under omstendigheter som ikke synes å levne tvil om hans straffeskyld, og det av hensyn til rikets sikkerhet anses nødvendig at den skyldige uten opphold blir straffet. — Forrederidomstolen skal

bestå av 5 embetsdommere som oppnevnes av kongen. Tiltalte skal ha rett til å la seg bistå av forsvarer.

Dommen skal avsies innen 48 timer etter hovedforsamlingens begynnelse og kan bare gå ut på dødsstraff eller frifinnelse for tiltalte ved forrederidomstol. Til dødsdom kreves enstemmighet. Forrederidomstolens avgjørelser kan ikke angripes ved rettsmidler.

TUKTHUS OG KONSENTRASJONSLEIRER. RANSAKNING OG BESLAG

«Kap. 5 har regler om administrative sikringstiltak overfor personer som med skjellig grunn mistenkes for landsforrederi, høyforrederi eller andre alvorlige forbrytelser som er særskilt nevnt i lovutkastet. De handlinger som kommer i betraktning er bare slike som under krig og krigsfare m. v. vil bety en særlig fare for rikets selvstendighet eller sikkerhet. Utkastet vil gi rettskraft til så vel forvaring (internering) som til sikrings-

— Fortsettes side 8 —

Hvorfor så taus herr. Hambro?

Av Hans Nielsen Herstad

Fhv. stortingspresident Carl Joachim Hambro har i tidens løp fått megen ære og berømmelse fordi han — som det påstås — har hatt evnen til å si «de rette ord i rette tid». At han kan ha gjort noe slikt, skal jeg ikke benekte. En mann som har presteret så meget som han på det oratoriske område — for det har han jo vitterlig — må forutsettes en gang imellem å ramme spikeren på hodet. Men — det er en annen historie.

I de senere måneder har det vært en viss oppmerksomhet over påfallende taus og tilbaketrukket herr Hambro har forholdt seg. Ikke et lite kvekk engang har vært å høre fra den kant. Og det må medgis å virke ikke så lite naturtridig. Selv i dette øyeblikk da skybankene trekker sammen over landet vårt som aldri før, har det norske folk et måttet underkaste seg det savn å unnvære presidentens «manende ord og ledende fanger».

Hvorfor ikke noen ord om situasjonen i dag, herr Hambro? De er da

sikkert selv klar over at De ennå — trass i alt — har Deres menighet? La meg så lov å minne Dem om en liten episode fra dage som svant: Da den tidligere polske minister i Norge, Neumann, døde våren 1945, skrev De en anerkjennende nekrolog over den avdøde i Nygaardsvold-

Forferdende detaljer legges fram i Oslo

som vet. Og regjeringen kan selv bestemme når «lignende forhold» inntreffer. Stortinget innbydes ved dette lovforslag til å sette seg selv utenfor.

I departementets begrunnelse for lovforslaget heter det blant annet:

UNNTAKSLOVEN KAN SETTES I KRAFT NÅR SOM HELST

«Som den internasjonale situasjon i de senere år har utviklet seg, må det ansees uforvarselig å se bort fra muligheten av at landet kan bli innblandet i en ny krig. Vi må også regne med muligheten av at en særlig kritisk utenrikspolitisk situasjon vil kunne utløse aktivitet innen Norges grenser av slik art at rikets selvstendighet og sikkerhet blir satt i fare, selv om det ikke foreligger krig eller en direkte krigstrusel. I slike situasjoner — der rikets selvstendighet og sikkerhet står på spill — vil regjeringen ha både rett og plikt til å sørge for den maksimale utnyttelse av landets forsvarskrefter, selv om det må skje utenfor rammen for fredslovgivningen».

LOVEN KAN SETTES I KRAFT UTENOM STORTINGET

Lovutkastet er inndelt i ti kapitler.

Kap. 1 har bestemmelser om vilkårene for lovens anvendelse. «Lovens bestemmelser skal anvendes foruten under krig også når kongen med Stortingets samtykke har gjort særskilt vedtak om det. Slikt vedtak skal kunne gjøres når krig truer og når rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare som følge av pågående eller truende fiendtligheter mellom fremmede stater eller av andre grunner (uth. av oss). Er Stortinget ikke samlet, og kan det ikke sammenkalles med tilstrekkelig hurtighet, kan vedtak som nevnt treffes av kongen alene». Departementet understreker i sin innstilling at loven også kan brukes «selv om riket ikke er i krig og selv om det ikke lar seg påvise noen aktuell krigstrusel mot Norge».

NATURISKE FORBRYTERE

Videre er det i den stillingen!

I situasjon med sterk utenrikspolitisk spenning, vil indre uroligheter lett kunne bli den viktigste årsaken til krig. Sabotasje

for en forebygging av krigsfaren».

DØDSSTRAFF OGSA FOR KRIGEN ER BRUTT UT

Kap. 4 har regler om forrederidomstol. Departementet uttaler i tilrådingen bl. a.:

«Bestemmelsene i dette kapitel

forrederidomstol hvis den mistenkte er grepet på fersk gjerning eller for øvrig under omstendigheter som ikke synes å levne tvil om hans straffeskyld, og det av hensyn til rikets sikkerhet ansees nødvendig at den skyldige uten opphold blir straffet. — Forrederidomstolen skal

evnt i lovutkastet. De handlinger som kommer i betraktning er bare slike som under krig og krigsfare m. v. vil bety en særlig fare for rikets selvstendighet eller sikkerhet. Utkastet vil bli sendt til de vel forberede (internering) som til sikrings-

— Fortsettes side 6 —

ikke så lite naturstridig. Selv i dette øyeblikk da skybankene trekker sammen over landet vårt som aldri før, har det norske folk et måttet underkaste seg det savn å unnvære presidentens «manende ord og ledende finger».

Hvorfor ikke noen ord om situasjonen i dag, herr Hambro? De er da

Forferdende detaljer legges fram i Oslo byrett om behandlingen av Hilditsch

Cand.jur. Alex Lange anser behandlingen av den

79 år gamle mann som et av de største justismord

Hilditsch's datter, fru Forbeck har tross trusler fra bobestyrerens fullmektig nektet å skrive under på salg av farens hus

Redaktør Arntzen slår fast i forhørsretten, at til i dag har ingen benektet at Drammensv. 61 ikke er revet til grunnen. — Heller ikke er det bevist at Hilditsch hadde gitt sitt samtykke til salget og nedrivningen

Den rettslige forundersøkelse i den store «Dorenfeldt-sak» mot en rekke personer som i skrift har lagt fram graverende ting om de menn som har drevet det såkalte «rettsoppgjør» fikk en brå slutt i Oslo i juli måned. Det ble den «norske felleferie» som for en tid tok knekken på rettens gang.

Men for at maskineriet ikke helt skulle stoppe i steinmel, fant statsadvokat Dorenfeldt ut, at en kunne fortsette med avhøringen utenfor Oslo. Og den 18. august møtte redaktør Arvid B. Arntzen opp for byfogden i Kristiansund.

Det redaktør Arntzen skulle gjøre rede for var en artikkel som stod i «8. Mai» nr. 19 for onsdag 24. mai 1950, under overskriften: «Av generalkonsul Hilditsch's saga III». Som særlig siktepunkt var overskriften:

«Hilditsch's herskapelige eiendom, Drammensveien 61 ble solgt og revet uten hans samtykke».

Inntil annet blir opplyst står tilsynsmannen i Hilditsch-boene som eneansvarlig.

A rive ned et hus under slike

omstendigheter er en uhyrlighet uten like.

Når akter det offentlige å sette igang en pålitelig granskning av denne graverende sak? Forøvrig het det i siktelsen at «artikkelen ansees i sin helhet som ærekrenkende».

Noe langt møte ble det ikke mellom redaktør Arntzen og byfogd Tønnesen. Arntzen opplyste at det var cand. jur. Alex Lange som hadde skrevet artikkelen, og som redaktør fant han ingen grunn til å betvile riktigheten av de opplysninger Lange kom med. På grunn av de opplysninger Lange hadde gitt før artikkelen ble inntatt, trodde han å sitte inne med de nødvendige opplysninger om bevisene.

Redaktør Arntzen kunne slå fast at ingen hadde benektet at Drammensveien 61 ikke var revet ned til grunnen. Heller ikke er det noen til dags dato som har kunnet påstå eller bevise at Hilditsch hadde gitt sitt samtykke til salget og nedrivningen. Redaktør Arntzen henviste til slutt til de forklaringer som cand. jur. Alex Lange og generalkonsul Hilditsch's datter, fru Forbeck hadde gitt i Oslo byrett i juli måned, og som var referert i Af-

tenposten 25., 26. og 27. juli.

Vi tillater oss å gjengi det referat som Aftenposten kom med i forbindelse med denne sak.

Cand. jur. Alex Lange uttalte bl. a.:

«Han ville på ingen måte vri seg fra hva han hadde fremsatt i artikler i «8. Mai». Han erkjente at det var han som hadde skrevet og tok det fulle ansvar for de to artikler som hadde overskriften: «Av generalkonsul Hilditsch's saga».

Han forklarte at han anså behandlingen av den 79 år gamle Hilditsch som et av de største justismord. Han uttalte sin glede over at saken nå endelig er kommet for retten og forklarte at han selv hadde skrevet en overskrift over artikkelen som var langt «skarpere enn den «8. Mai» hadde brukt, nemlig: «Om det offentlige forbrytelser mot generalkonsul Hilditsch og hans hus».

Når det står i siktelsen mot meg at jeg har skrevet mot bedre vitende, så er det det rene tøp, sa Lange i sin forklaring. Det er påtalemyndigheten som har skrevet mot bedre vitende. Om generalkon-

— Fortsettes side 6 —

Vet u-departementet dette?

STOR INTERESSE FOR NORDISK SPRÅK BAK JERNTEPPET

En av Historikergrens typlake som teholonne-organisasjoner, — det såkalte Nordiska Geografiska, hadde inntil kapitulasjonen samlet en vesentlig del av sitt arbeid i Grefswald. Sammen med det derværende universitet utførte selskapet et utrettelig arbeid for å utdanne folk, som skulle tildeles oppgaver i Danmark, Norge og Sverige. Det viser seg nu, at universitetet i Grefswald fortsetter etter de samme linjer, bare med den forskjell at det nu skjer med kommunistisk regi. Det er obligatorisk for studentene å gjennomgå et kursus i svensk, norsk eller dansk, og samtidig pågår der kurser i nordisk kartografi. — Også ved universitetet i Leipzig, Jena og Berlins russiske sektor, har man innført kurser i de tre nordiske sprog og overalt er et av disse sprog obligatorisk uten hensyn til hvilket studium de unge velger.

Dynamitten i borehullene

Mange har spurt oss, hvorledes det egentlig forholder seg med Marit Tranmøls trussel om dynamitt i borehullene, dengang da han hørte til de revolusjonære her i landet.

Til orientering skal vi gjengi referat av hva han sa på et stort diskusjonsmøte i gamle Kristiania om sabotasje:

«Enn om det lå noen dynamitt-patroner igjen i borehullene, som bare de streikende visste av, — tror man

sikkert selv klar over at De ennå —

traas i alt — har Deres menighet?

Da den tidligere polske minister i Norge, Neumann, døde våren 1945, skrev De en snerkjennende nekrolog over den avdøde i Nygaardsvold-regjeringens hofforgan «Nordisk Tidning». Bl. a. uttalte De her:

«Dypt bekymret så han på mange hold en ny brutal imperialisme vokse fram som skulle avløse den tyske.»

At vår bolde eksilregjering fluksens skyndte seg gjennom Reuter å gjøre verden kjent med at «dette var en oppfatning som ikke deles av den norske regjering og det norske folk», er av mindre interesse i denne forbindelse. En kunne jo ikke gaa

— Fortsettes side 6 —

Roosevelts forrederi mot den vesterlandske kultur

Som et appropos til avsløringen av minnesmerket over president Roosevelt gjengir vi noen ord fra Kalmar Läns Tidning:

«President Franklin D. Roosevelt har længe av den øverste delen av den demokratiske verden brats og dyrkats som en halvgud, vars ofelbarhet det varit hart när en dödsynd att ens ifrågasätta. Så är förhållandet till stor del alltfjämt i vårt land, även om de politiskt kunninga och insiktsfulla för länge sedan fått upp ögonen för Roosevelts verkliga värde, men av skäl, som må vara deras ensak, ha de hittills i allmänhet förödragit att icke ge offentlighet åt sin nya värdesättning av den Rooseveltiska politiken.

Allt eftersom de diplomatiska dokumenten, efter krigsslutet offentliggjorts och i samma mån som amerikana genom sina debetsedla fått känna vad det kostar att genom Marshallorganisation, Atlantpakt osv söka rädda den ännu fria delen av världen från Sovjets övervaldande samma mån ha även Roosevelts demokratiska partivänner insett helt värdet av den dödsfara, i vilken han bragte den västerländska kulturen.

Ikke streikbryterne ville betenke seg to ganger på å ta opp arbeidet?»

Det vakte oppstuss dengang — mer det er firti år siden, og nå har han vel glemt det hele.

Politimester Omang, Kristiansund, talte over seg i forhørsretten

Tross beviser hevdet han at artiklene om Hilditsch var oppdiktete påstander

Han uttalte at politiet hadde brukt makt istedenfor rett
Nils Vikdal tok ikke tilbake en ting av det han hadde offentliggjort
Flere artikler burde ha vært krassere skrevet

Disponent Nils Vikdal var fredag 25. august opppe til rettslig forber i den såkalte Dorenfeldt-sak.

Han måtte for byfogd Tennesen i Kristiansund. Som Vikdals forsvarer møtte o.s.saksfører Leif Rogevr Jordal og som statsadvokat Dorenfeldts representant var politimester Omang møtt opp.

Forberet forløp svært rolig bortsett fra politimester Omangs to meget ubeherskede og meget uheldige utfall.

Siktelsen er reist i anledning av en rekke artikler i «8. Mai» mens Vikdal var redaktør, hvor bl. a. en rekke kjente menn fra etterkrigstiden stilles ansikt til ansikt med kjensgjerninger som ryster grunnvollen under den nye rettsstat de har vært med å grunnlegge. I første rekke gjelder siktelsen de uhyggelige detaljer som ruller opp ved offentliggjørelsen av Hilditsch-saken. Disse omfatter siktelsen en artikkel om L'Abbe Lunds intime kontakt med det tyske sikkerhetspolitiet, samt et par artikler om «Landssvik-aktør Petter Meyers» forhold under krigen. Likeså har en karakteristikk av politimester Skau blitt gjenstand for siktelse. Og sist men ikke minst — er det den pinlige avsløring av redaktør Odd Bersets (Jeremias Jessings) innsett under okkupasjonens første tid i 1940, som skal belyses rettslig. I alt omfatter siktelsen 6 punkter.

I FORBINDELSE MED EKSAMINASJONEN OM HILDITSCH-ARTIKLENE

fant politimesteren seg beføyet til å uttale:

— Det bør understrekes overfor pressen at dette er oppdiktete påstander —

Denne uttalelse førte til, at byfogden skred inn og gjorde politimesteren oppmerksom på at det nok var for tidlig til å komme med en slik påstand. Også overrettssaksfører Jordal påtalte politimesterens ubeføiede og i høyeste grad ubegrunnede uttalelse. Han opplyste også i den forbindelse at det endog ikke har vært rettsforhandlinger mot Hilditsch.

Etter at både forsvarer og byfogd hadde satt politimester Omang på plass, var det Vikdals tur til å si sin mening om behandlingen av Hilditsch.

Han uttalte bl. a.: Det er en pressemanns plikt å offentliggjøre og påtale en så graverende mishandling som den Hilditsch har vært utsatt for. Jeg har inn til idag ikke hørt påpekt en eneste faktisk feil ved skildringen av Hilditsch' lidelseshistoria. Riktignok er det fremsatt motstridende påstander av aktoratet i Oslo, men ifølge ref. i Aftenposten er det fra vitners side bekræftet riktigheten av det som er offentliggjort om Hilditsch

Somdalen (også betegnet av politiet som politifullmektig Bang). Artikkelen gjaldt L'Abbe-Lunds forhold til det tyske sikkerhetspolitiet.

Vikdal forklarte at dette siktetpunkt var et bitat fra Somdalens beretning, og at denne beretning ble skrevet av Somdalen i fengslet. Denne rapport, fortalte Vikdal, hadde han hatt liggende i nesten et år uten å bruke den. Og endel av denne Somdalens egenhendige skrevne rapport overlot han til politiet under forutsetning av å få den tilbake etter benyttelsen.

Her buser politimester Omang opp — og sier:

— Vi har ikke fått den, vi har tatt den med m a k t !

VI FINNER DISSE TO UTFALL FRA POLITIMESTER OMANG

karakteristisk for den mentalitet som endel embetsmenn etter 8. mai 1945 har vært besjålet av. . . . .

...Det er karakteristisk at de nybakte embetsmenn buser opp og påstår at all kritikk mot «rettsoppgjøret» er bare dikt. Og en har nok grunn til å bruke det ord, at disse menn søker å sole seg i sin egen maktbrynde, uten å ville ta de tilberlige hensyn til andres meninger.

Det er også karakteristisk at enkel-

VIKDAL GJORDE REDE FOR SAMTLIGE SIKTEPUNKTER

og han fastholdte de fremstillinger som er gitt i de forskj. artikler. Samtlige artikler er skrevet, uttalte han, til berettiget ivaretagelse av private og offentlig tarv. Han uttalte også, at flere artikler burde vært meget krassere skrevet. Jeg sikter i denne forbindelse særlig til omtalen av nærværende høyesterettsdommer Skau.

Han uttalte også sin harme over den måte politiet etter ordre fra statsadvokat Dorenfeldt foretok en ukens sperring i februar og mars av all hans inn- og utgående post. Han hevdet at dette var et ulovlig skritt fra politiets side, da sperringen var foretatt uten at det forelå rettslig kjennelse. De beslaglagte 8—9 brev har han ennå ikke fått utlevert og heller ikke fått kvittering for dem.

Angående siktetpunktet L'Abbe Lund fremholdt Vikdal at politiet bør granske hans forhold både på Lillehammer og Oslo, da han hadde inntrykk av at L. Abbe-Lund hadde vært tjenstivrig nok overfor det tyske sikkerhetspolitiet.

Han henviste til flere vitner, som ville være istand til å bekræfte riktigheten av de påklagede artikler. Han tok ikke tilbake noe og han erkjente seg ikke straffskyldig.

To av de store

«Göteborgs Stifte Tidning» tar ubarmhjertig på de store fra den annen verdenskrig og skriver bl. a.:

«Roosevelt kan ju ikke dragas infer någon jordisk krigsförbrytardomstal. Och knappast Churchill heller. Efter vad vi nyligen herde i radio, får han terata sig med visky. Och så länge den råcker kanske han kan hålla humöret uppe, även om han icke kan med andras blod, svett och tårar hejda den röda flodvägen. På samma sätt sökte en av hans landsmän, den store engelskmannen Henrik VIII, bemästra situationen. Det gick länge, ty han var djärv och hänsonslös. Men det tog slut. När han kände slutet nalkas tömde han en vinbägare med orden: riket förlorat, livet förlorat, själen förlorat. Ty allt stort har sin övergång.»

I sin russetale til studentene i 1905 sa professor dr. Bredo Morgenstjerne:

«De beste borgere er de som har det største moralske mot også til å stå alene om det gjelder, og den høyeste form for fedrelandskjærlighet er den som ytrer seg i viljen til å gjøre de største personlige ofre, også det der består i ensomhet og mangel på forståelse. — Blant et folks elite vil du også finne dets martyrer.»

Dette var i 1905, men ordene har sin gyldighet også i dag. Vi som er rammet av det politiske rettsoppgjør kan med full grunn ta dem til oss. Vi måtte ofre — først i de tunge okkupasjonsårene, da vi kjempet på dobbelt front, og så i årene som fulgte inntil i dag. Vi har fått finne oss i ensomhet og mangel på forståelse og har fått oppleve hvor vettskremte mange er blitt under forfølgelsene. Men det gjør vår kamp for sosial oppreisning dobbelt nødvendig. Der er lyspunkter i dag, der er en gryende forståelse, men det tar tid og tålmodig arbeids, før vi har nådd frem til full anerkjennelse.

Utanrikskronikk

Japan og østens problemer

Japans og Tysklands ubetingede overgivelse og underkuelse var Franklin Roosevelts verk. — Da det begynte å rakne i Tyskland, søkte de realistiske japanere et fredelig oppgjør med Vestmaktene, men da det viste seg umulig å komme i direkte kontakt med Roosevelt og Churchill, gikk de veien om Moskva, og det ble skjebnesvangert. — Japans fredsforslag ble nemlig ikke forelagt Vestmaktene. — Tvertimot gikk Moskva med i krigen mot Japan 9 dager før den sluttet og drog av med den største gevinsten. Men ingen får oss til å tro, at ikke Vestmaktene etterretningstjeneste var bekjent med at Japan søkte fred. Imidlertid var det Roosevelt og hans drabanter som regjerte, og deres politikk gikk som Moskvas ut på at Japan skulle knuses, og dette land, som i sin 2000 års historie aldri hadde vært under fremmed herredømme, ble så okkupert av amerikanerne. Tilfellet ville, at okkupasjonen ble iværksatt under ledelse av general Mac Arthur. De ferreste vet vel at han er gift med en japanerinne, men alle har erfart at han kjenner Japan og forstår japanernes mentalitet og øgruppens betydning for balansen i Østen. Mac Arthur er en selvstendig mann, ja endog selvrådig, og har en sterk posisjon ikke bare i Japan men også i USA. Men han har også motstandere, som ikke tåler noen mildhet og forsonlighet. Den rooseveltske politikk har vært toneangivende også etter presidentens død og den er blitt ledet med et uforsonlig hat. Bak den stod den meste tid menn som på den mest skjebnesvangre måte har prisgitt skritt for skritt alle Vestens posisjoner i Stillehavsområdet. Det er vel ikke noen overraskelse, når vi kan fortelle at der som rådgivere for denne politikk har stått menn som idag ansees for å være kommunistiske sympatiserer eller til og med sovjetagenter. Disse krevet: Slå Japan ned, tillat ikke at landet rieser seg igjen. Og når så Mac Arthur advarte og sa, at den tid kan komme, da vi kan få bruk for det japanske folks gunst, var det ytterst få som trodde på det. Men nå er denne time kommet med Korea-krigen og truslen mot Formosa — det nye kommunistiske fremstøt. Det er den avgjørende kamp om Asia, som er begynt, og den som vinner Ja-

rikanerne og Vestens interesser men ingen må tro at japanerne nærer noen særlig forkjærlighet for mennesker, som ikke ville vite av deres fredsforslag, som uten virkelig behov kastet mot dem kommunistiske armeer og som til slutt kastet atombomben i utrengsmål over de japanske byer og fratok dem deres rettigheter som en fri og suveren stat. Men japanerne har heller ikke noen sympati for sovjetrusserne, som på sin side har vist den største uforsonlighet. Det er imidlertid bare to ting å velge mellom, enten Vestmaktene med USA i spissen eller den kommunistiske blokken — under Moskvas ledelse. Og da blir det som sagt realismen som blir utslagsgivende.

Under de harde slag, som amerikanerne har fått i Korea, må de vel ha lært å forstå, at det gamle kolonialveldes tid er forbi og at nye metoder må finnes for samarbeidet i Asia. Og da står i første rekke en synlig fredsslutning med Japan og likeberettigelse med de andre nasjoner med fri politikk, fri økonomi og et sterkt forsvar. Kan det skje hurtig, er det ennå en sjanse. Det er MacArthurs linje, men ennå vet man ikke hvem som seirer i Washington.

Marta Steinsvik

var en lys ånd i en mørk tid: lyst ansikt, lyst hår, lyse øyne, lyst sinn, lys tro, lysende intelligens. Hun var de hjelpesløses hjelper, de forfulgte forsvarer, hun talte for de tause. En norsk Jeanne d'Arc i kampen for sannhet og rett.

Hun fortjener en bauta reist i takknemlighet av de «rettsløse». Høisand i Skjeberg 8. aug. 1950
Arne Godal.

Ni segret, makten tilhør Er i dag. Jag er beredd, gör med mig vad ni vill men lag skal överleva mig, som jag långt efter den blev till.

Om det er brott att kampa för sitt land, vartill hvart dolt hjärta svarar nej, så utkrev straff av männ svärd i ... hand, av barn och kvinnor et.

President Peron

fører en arbeidervennlig politikk

Fru Peron går inn for å lette kårene for de argentinske kvinner

Av Kathrine Holter

Til tross for «8. Mai» referat av bake, har jeg også stått på mange det jeg sa på landsledermøtet i Rome- kjekke og elskverdige menn og kvin-

ingen av Hilditsch.

Han uttalte bl. a.: Det er en pressemanns plikt å offentliggjøre og påtale en så graverende mishandling som den Hilditsch har vært utsatt for. Jeg har inn-til idag ikke hørt påpekt en eneste faktisk feil ved skildringen av Hilditsch' lidelseshistoria. Riktignok er det fremsatt motstridende påstander av aktoratet i Oslo, men ifølge ref. i Aftenposten er det fra vitners side be- kreftektet riktigheten av det som er offentliggjort om Hilditsch.

Etter denne fastslåen av det som faktisk foreligger idag fant politimesteren å måtte forholde seg taus.

NESTE GANG POLITI- MESTER OMANG VAGET SEG UT PÅ GLATTISEN

var i forbindelse med en artikkel som var bygget på en beretning gitt av stor-provokatøren

UTFALL FRA POLITI- MESTER OMANG

karaktæristisk for den mentalitet som endel embetsmenn etter 8. mai 1945 har vært besjelet av. . . . .

..Det er karakteristisk at de nybakte embetsmenn buser opp og påstår at all kritikk mot «rettsoppgjøret» er bare slakt. Og en har her grunn til å bruke det ord, at disse menn søker å sole seg i sin egen maktbrynde, uten å ville ta de tilbørlige hensyn til andras meninger.

Det er også karakteristisk at enkelte embetsmenn ynder å bruke makt i stedet for rett!

Imidlertid hadde det ved denne anledning vært høve for politimester Omang å rettet på denne sin meget uheldige uttale — om maktbruk, all den stund Vikdal på en meget rolig måte gjorde ham oppmerksom på at «så megen makt ble nok ikke brukt». Men politimester Omang forholdte seg taus!

Finnes det ikke fnugg av rettferdighet mere i dette land?

Et stort antall passive N.S.-medlemmer har fått straff på livstid

Det er et forhold som er blitt for lite påaktet og som undertegnede har grublet meget på under 5 års ufrivillig arbeidsledighet.

Jeg meldte meg inn i partiet høsten 1940 i henhold til det program som var oppstilt allerede i 1938 og som etter min mening var ideelt, og da jeg samtidig så det som den eneste måte å gavne mitt land og folk under den pågående krig.

Som alle andre NS-folk ble jeg kastet i fengsel 10. mai 1945 og fikk 74 dogn varatekt. To år senere ble vel en femtedel av min formue tatt, og dermed skulle denne ting være oppgjort for bestandig, bortsett for tap av stemmeretten. Men her begynner egentlig problemet.

Skal opplyse at jeg er 59 år, har vært knyttet til forstaten i 40 år, hvorav 28 år i offentlig stilling med pliktig innskudd i statens pensjonskasse. Nå er det så for meg og det er det vel også for de fleste som er kommet opp i denne alder at det er vanskelig og for ikke å si umulig å legge om til annet yrke, og noen kroppsarbeider er jeg ikke lenger. Jeg skylder fremdeles å opplyse at jeg selvfølgelig ble fratatt stillingen. Nå vil alle forstå at utenom den opprinnelige dom som forlangt er utkla-

ret hviler det over meg en dom på livstid i og med at jeg ble fratatt mitt levebrød i det yrke som jeg gjennom mere enn en menneskealder har spesialisert meg for og som jeg med min framskredne alder ikke aler sjanse for å komme inn i igjen.

En arbeider, forretningsmann, bonde eller håndverker som har lidt samme skjebne, kunne fortsette sitt virke den dag de alapp ut gjennom piggetræden, men vi funksjonærer, iallfall vi eldre, får «straff» på livstid.

Det heter så smukt «et rettferdig oppgjør», men hva har disse herrer å si til et slikt oppgjør? Hvor er rettferdigheten ved oppgjøret?

Da jeg vet at det er mange som er i akkurat samme situasjon som jeg er og som sikkert har samme følelser som disse jeg her skildrer, vil jeg bringe på ham spørsmålet om ikke vi bør samarbeide for å søke fjærne denna, såvel som all urettferdigheten som følge av det «rettferdige oppgjør».

Vi bør stille oss det store mål — ingen nåde, men full og hel oppreisning, sosialt og økonomisk.

At framtiden kan fortone seg mørk for oss enkeltvis må være klart, og at vi finner rettsoppgjøret enn mere urettferdig må synes naturlig. Riktig-

President Peron

fører en arbeidervennlig politikk

Fru Peron går inn for å lette kårerne for de argentinske kvinner

Av Kathrine Holter

Til tross for «8. Majs referat av det jeg sa på landsledermøtet i Romedal i sommer — må det være meg tillatt å få tilføye noen ord.

President Peron og hans hustru Eva, gikk på den mest enestående måte inn for sitt folks beste — og da først og fremst det aller viktigste — å heve arbeidernes kår. Og nevnte en presidenten eller hans hustrus navn — for en arbeider eller arbeiderkvinne, lytte ansiktene opp i takknemlighet.

Levestandarden for de argentinske arbeidere hadde jo tidligere ligget langt nede.

Både presidenten og Eva begynte sin arbeidsdag kl. 7 om morgenen. — Hun tog seg særskilt av landets kvinner, idet hun gjorde alt for å heve hjemmene når det gjaldt hygiene og det åndelige nivå. Hun interesserte seg levende for spørsmålet mor og barn. Dessuten hadde hun fått satt igjennom at kvinnene skulle få stemmerett.

Med hensyn til våre utvandrede NS-folk, vil jeg gjerne tilføye at det kunne være muligheter for enkelte av dem, særlig de unge. Og for de som hadde måttet forlate sitt fedreland av politiske grunner, følte det sikkert som en befrielse å være kommet ut når de bare klarte å si seg gjennom. For litt eldre mennesker kunne det jo falle litt tyngre, kanskje mest for kvinnene, for en slik emigrasjon er ofte en temmelig stor både fysisk og psykisk påvirkning. Et merkelig fenomen var iallfall det, når en kom ut at en ble fullstendig kureret for det sjelellig inntrykk og press en som NS hadde lidd under her hjemme. En fikk tingene mer på avstand, og av den grunn fikk en også kanskje mere utvidet sitt historiske syn med et større perspektiv over tingene.

Quilings hadde alltid en klippfest tro på mulighetene i vårt folk. Og jeg må si, at da jeg reiste hjem igjen til Norge, var det med en lys tro på at «Det skal gå!» Etter at jeg kom til-

nok har vi nå det nystiftede Forbundet for Sosial Oppreisning som vi bør støtte, men jeg er av den oppfatning at vi eldre avsatte funksjonærer står i en særklasse og at vi burde samarbeide.

Ja, hva synes andre? g.

bake, har jeg også støtt på mange kjekke og elskverdige menn og kvinner utenfor våre egne rekker. Isen må og vil smelte her hjemme. Men intet har dog vært så betagende synes jeg, som å få være med landsledermøtet i Romedal. Det var en opplevelse å se og høre på alle de prektige NS-folkene som var tilstede. Heyrelst rolige og saklige. De var fylt av den samme vilje og glød for å tjene Norges sak — som i alle tidligere år, trass praktisk talt — alle hadde et mindreverdige fengselsopphold bak seg, og mange var økonomisk ruinert — og skjenselnavnet «landssviker» var blitt klistret på alle.

Det gikk som en rett historisk linje fra 1938 til idag. På møtet var også flere kvinnelige NS-veteraner, bl. a. fru Olga Bjøner, frk. Dora Bull og vår gamle kjemper fru Gyver Hansson som etter uendelige lidelser i fangenskap kom tilstede på sine krykker. Hun har som kjent — sammen med direktør Bergsvik og andre nedlagt et grunnleggende arbeids for Forbundet. Da jeg forlot Argentina dagen etter palmesøndag og vi hadde vært i sjemanskirken, var jeg tilstede ved en samtale min mann hadde med sjemannspresten i Buenos Aires. Disse to ble da enige om å prøve å gå aktivt inn for en forsoning av de 2 norske leire dorborte. Det samme håpet jeg også å få være med på her hjemme etter anledning og evne.

Det har jo den hele tid vært NS-folkenes styrke å kunne arbeide målbevisst for et bedre Norge, uansett hat og forfølgelse.

Vi har to gode ord i den retning å holde oss til — og det er Quilings ord:

1. Det gjelder å forstå sin tid — og ville det gode.

2. Oppfør dere slik, at hele det norske folk blir glad i dere.

(Dette sa han like før han døde — en appell til oss alle).

Kathrine Holter.

«8. Mai»

Neste nr. kommer 18. september.

ansees for å være kommunistiske sympatisører eller til og med sovjetagenter. Disse krevet: Slå Japan ned, tillat ikke at landet rieser seg igjen. Og når så Mac Arthur advarte og sa, at den tid kan komme, da vi kan få bruk for det japanske folks gunst, var det ytterst få som trodde på det. Men nå er denne time kommet med Korea-krigen og truselen mot Formosa — det nye kommunistiske fremstøt. Det er den avgjørende kamp om Asia, som er begynt, og den som vinner Japan, vinner senere over hele Østen, og dermed er det slutt på Vesterlandenes makt. Da begynner den endelige kampen om verdensherredømmet — den siste fase i den kommunistiske verdensrevolusjon — den tredje verdenskrig, som ikke vil skåne noe land, noe folk eller noe menneske.

Hvor står så Japan i dette spill? Som det realistiske folk med sine egne og hele Østens interesser for øye kommer japanerne til å slutte seg til dem som byr mest — ikke bare i løfter men i reelle ting, til dem som i kampen om Japans folkesjel gjør minst feil og mest positivt. Utan tvil vil MacArthur fortsatt være et godt kort på hånden for ame-

! Ni segret, makten tilhør Er i dag. Jag er beredd, gör med mig vad ni vill men lag skal överleya mig, som jag långt efter den blev till.

Om det er brott att kämpa för sitt land, varitill hwart ddelt hjërta svarar nej, så utkrev straff av männ svärd i ... hand, av barn och kvinnor ej.

Vi minnes disse linjer fra Runebergs dikt «Landshövdingen», når vi tenker på hvorledes den av prester og London-politikere opphissende mengde, eller skikkelige mennesker, herjet mot kvinner og barn i de svarte ukene og månedene etterat tyskerne hadde nedlagt våpenene. Vi håper at de fleste nå er kommet så langt at de skammer seg over den ville jakt på forsvarsløse kvinner og barn, men ennå savner vi det høye presteskaps inngjørelse av at de dengang stod i djevelens tjeneste.

Husk kontingenten

De politiske flyktninger fra Norge klarer seg godt i Argentina

Ingen grunn til ikke å ta imot den asylrett som den argentinske republikk gir de politisk forfulgte

Fra vår Buenos Aires-korr.

I «8. Mai» nr. 24 for 10. juli, som nettopp er kommet hit, ser jeg en liten artikkel «Reis ikke til Argentina», hvori fru Holter på det sterkeste advarer NS-folk mot å reise til Argentina på grunn av de erfaringer hun selv har høstet her i landet.

Det er riktig at det er dyrtid i Argentina, men dette er jo ens for nesten alle land for tiden. I Norge er dyrtiden minst like så utpreget som her tross den norske krone står ca. 30 prosent høyere enn den argentinske peso, så dette moment bør ikke avskrekke noen av de forfulgte hjemrae i Norge fra å reise hit til landet og benytte den asylrett som den argentinske republikk storhjeret, har gitt så mange politiske

flyktninger fra det opprevne Europa.

At mange av de politiske flyktninger må streve hardt for sin tilværelse før de kommer inn i forholdene er heller ikke til å undres over. Særlig gjelder dette folk fra de nordiske land som ikke ennå kan språket, mens derimot folk fra de latinske land langt lettere vil kunne finne seg tilrette i forholdene, så meget mere om språket byr dem på langt mindre vanskeligheter enn folk av nordisk rase. Det hører derfor megen karakterfasthet til for norske forfulgte for å finne seg til rette i forholdene her, — men de aller fleste har greid seg flott selv om deres virksomhet her er ganske anderledes enn det de er vant til hjemmefra.

Grundtvig Gundersen. Grundtvig Gundersen.

Redaktør
Arvid B. Arntsen

Forretningsfører
Per Kvendø

Kontor: Fløyveien 25, Kristiansund N. Telefon 1880

Abonnementspris kr. 16,00 pr. år

Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Det vil ikke bli glemt

Det er vel intet velbevart menneske, som ikke idag med skamrødme tenker tilbake på hva der skjedde i det ellers så fredelige Norge i 1945. Det var en plutselig oppdukket biskop i uniform, som snakket om «de lange knivers natt» som skulle avverges. Han forstod og forstår lite. Riktignok førte «de lange kniver» til mange dødsofre i den første tid, men biskopen forstår lite av det, som de lange knivers risp har medført i de år som fulgte. Der er ennå mange, som bærer arr etter det. Vi har påstått og fastholder det fremdeles, at mer enn fem ganger de 90,000 som ble direkte forfulgt, har lidd under denne av kirken velsignede forfølgelse mot dem, som gikk inn for landets frelse under okkupasjonen. — Glem ikke hva direktør Rygg i Norges Bank sa i Kringkastingen 14. mai 1945: «Heldigvis ble man reddet for mange inngrep, fordi tyskerne og NS stod mot hverandre».

Idag er det vel ingen som vil påstå, at alle de som herjet og røvet, stjal og spydde forakt over NS-folkene, var slike ultrapatrioter som de selv påstod! La oss tale sagte om disse ting. Eller om De vil: La oss tale høylydt om de mer enn 200,000 av regjeringspartiets tilhengere, som arbeidet for tyskerne, mens vi andre arbeidet for Norge hver på vår måte. Vi vet nok, at A-regjeringen, som har all makt i sin hånd for å bevare illusjonen og med en ensrettet presse i sin faste hånd kan bedra folket en tid, men ikke for all tid. Vi vet også og erfarer det daglig, at folket begynner å vemmes, og at de tapre fra den «herlige tid» i 1945 begynner å bli engstelige. Ja, la dem bare bli engstelige, for det kommer en dag etter denne, da alt skal bli avklart.

De snauklippede jenter er et kapittel for seg. De har sine problemer som ikke løses ved deres død og som heller ikke glemmes av deres barn. Men de som ble snauklippet for sin borgerlige ære og for retten til å tale sin sak overfor et lovhjemlet forum vil heller ikke glemme. Deres gamle billedbibel med slektregistret og familiens skjebne innskrevet, vil i mange hundre år kunne fortelle om hva far og bror led, fordi de var med på å verge landet i uværs-tider, da de som hadde makten og ansvarst svek.

Tenk litt på dette, når NS-folkenes skjebne skal avgjøres. Hele denne hetz, som minner om jødeforfølgelsene, hviler på falsk propaganda, den hviler på sand. Og når Herrens regnskyll en dag farer hen over den falske propagandas uttørrede jordbunn, da vil det bli et helt skred. Og det er dette skred vi venter på, utålmodige ja, men med tro på uværets velsignede virkninger. Det er en moralsk opprustning i ordets egentligste forstand det her er tale om.

Menneskeskjebner

Det var straks etter freden jeg i en masse tilfelle ble nedsatt i snakket med en litt eldre kjent høyesterettsadvokat om «rettsoppjøret». Han var forsvarer for en del

Kjenner du din plikt?

Det har aldri vært ærlig manns ferd å la andre slåss for seg. I et hvert fall ikke så sant han selv var i stand til å yte en innsats. Slik har det bestandig vært, og — slik er det. Det er vassent blod i årene der hvor en mann fra sitt sikre skjulested i skjelvende nysgjerrighet følger med i hvordan hans kamerater svinger sine sverd. Han vet at utfallet kan bety redningen også for ham selv. Likevel drister han seg ikke til å gjøre felles sak. Han ofrer sin ære og sin framtid for usle stunder i nuet.

Bildet fra de blanke våpens arena lar seg direkte overføre til kamper der våpnene er av åndelig art. Det er stypere som svikter et felles tak der det gjelder felles interesser. Det må gi en vammelig smak i munnen å nyte de seirens frukter som andre har tilkjempet seg.

I dag kjempes det her i Norge for alle dem som har lidt overlast gjennom det farnøse «rettsoppgjør». Uredde folk har rykket fram på muren, klar til dyst, og i stadig stigende omfang er andre i ferd med å trekke rustningen på. Kampens mål er oppreisning for alle som har vært ute for en forskruet fru Justitia, og kampens midler heter sannhet og rett. Aldri noen gang har en fylking rykket i kamp med blankere våpenskjold.

Hvor er du å finne i denne fylkingen? Føler ikke også du hvordan harmen og heten brønner deg i blodet over det som har overgått deg selv og dine? Kjenner ikke også du din samvittighets kategoriske ordre om innsats?

Eller har du tenkt å lure deg utenom? Vokte ditt kjøpmannskap og din aker, hytte ditt eget arme skinn for sår og skrammer, og så passe omhyggelig på — når du anser tiden moden for det — å dukke fram fra det skjulte for å godgjøre deg med kampens resultater. De resultatene som du ikke selv har noen som helst andel i.

Sitt ikke i feighet og spill parasittens rolle! Vær ikke et snylledyr! Gjør det du evner! Slutt opp i dine kameraters rekker! Vær aktiv!

Alle kan ikke stå på muren Det er så. Men det finnes andre former for aktivitet. I en krig trenges det mange hjelpere. Forsyningstjenesten er ikke den minst viktige. Sørg for at de i forreste rekke har de våpen som de trenger. Og sørg for at våpnene er gode.

Kan du ikke være aktiv på annen måte, så vær med og støtt økonomisk. En krig koster alltid penger. Har du vært heldig og kunnet skaffe deg fortjeneste, så hjelp dem som har vært mindre heldige. La ikke dine penger brenne deg i lommen. Du får dem ti-fold tilbake. Og dertil har du den beroligende visshet at også du har vært med å yte.

Forbundet for Sosial Oppreisning har reist kampen for vår store oppgave. Gi Forbundet din tilslutning og din aktive støtte! Vis at du forstår at fellesskapet forplikter! Vis at du har æresfølelse!

I dette øyeblikk står dine kamerater mitt oppe i kampen for den felles sak. Faller de eller bringes fronten til å vakle, kan det skyldes at du svek og holdt deg borte. Vinner de fram, er du med og deler æren, så sant du bare har kjent din besøkelsestid og funnet din plass i rekkene.

Synes valget deg vanskelig?

Forbundssekretæren.

køyr opinion. Sorenskrivaren må sjølv sitja på domarkrakken og inkje overlata «grovarbeidet» til fullmektigen.

til passive medlemmer av NS-folk som pr. 9. mai i år fikk alle rettigheter igjen.

Har dette noe med «rettsstat» å

REFLEKSJONER

NEI, KIPLING HAR NOK
IKKE ENNÅ ALTERNATIV

Han lanserte det verdenskjente slagord: Øst er øst og vest er vest, og de to kan aldri møtes. Vi har en viss følelse av at de kommer til å møtes etsteds midt i Europa, og vi vet alle at de som har gjort Kiplings ord til skamme, er i første rekke de sagnomspundne «store», Roosevelt og Churchill. Lenge før den annen verdenskrig la de planer om å rive ned det europeiske bolverk mot øst og sluttet endog vennskapspakt med østens store herre. Resultatet har de fleste av oss fått føle på kropp og sjel, for anslaget lykkedes i den grad at hele verden i dag rystes av politiske jordskjelv slik at seismografen ikke lenger kan registrere. Er det noe å stille opp mot dette? Det synnes høytidelige hymner til demokratiets pris i tro på at det vil muliggjøre et nytt bolverk. Men hva er så demokratiet? Det norske såkalte flertallsstyre, som diktatorisk gjennomfører sosialismen — østens diktators forløper — gjennom en konfiskatoriisk skattepolitikk eller det belgiske revolusjonsdemokrati, som bruker vold mot flertallet og konstitusjonen og attpå får vestens velsignelse? Før under og etter Pilatus er sannheten — såvel som demokratiet — udefinerbare begreper. Skal man så spørre om sannheten for demokratiet eller sannheten om demokratiet? Vi som søker faste holdepunkter for oss selv og vår barns framtid, står uten svar. Vi vet også at den så baktalte Pilatus gikk sin vei uten å få svar. —

DEN AMERIKANSKE
FORRETNINGSMANN,

storfabrikanten Lar Daly, har tilbudt seg å fly til Moskva for å slippe ned atom- eller vannstoffbomben over Kreml. Han har rettet tilbudet til president Truman og sier at han har dannet «Det kristelige aksjonsparti» som har krig mot det røde Russland som slagord, og at partiet skal arbeide for å redde kristenheten og verdens frihet. Vi henter dette Reuter-telegram fra regjeringsorganet «Arbeider-Avisa», som forsyner det med denne overskrift: Et «kristelig» råskinn. — Men hva sier så regjeringsbladet om president Truman, som da krigen på det nærmeste var slutt gjorde Hiroshima til prøvedlut for atombomben slik at hundre tusen menneskebarn ble utslettet og ennå utalte tusener fikk men for livet? Og — det skal vi huske — dette skjedde med de vestalliertes velsignelse. Vi vet ikke om den kgl. norske regjering i London hadde sagt ja, men det er

grensepelene. Umiddelbart etter den annen verdenskrig overleverte de under en temperamentsfull folkeretts-gjeringenes tåpelige betenkeligheter ved å slakke litt på suvereniteten til fornel for fellesskapet. Under dette velsignet Churchill som selvsagt var tilstede, dem med sitt V-tegn. Men det avfødte en uventet reaksjon. Studentene svarte med et Heil Europa, som uttrykk for sin sympati for Schumanplanen og fellesskapet. Og så kan man spørre: Er det V-tegnet fra den ubetingede overgivelses tid eller studentenes Heil som skal tas som uttrykk for Europas stemme?

OG SA ER DET DETTE MED
MENNESKERETTIG-
HETENE

Det meget omtalte utkast som i over to år har vært på vandring mellom de forskjellige FN-komiteer uten at det er oppnådd enighet om dets ordlyd, ble i Det økonomiske og sosiale råds møte i Geneve gjenstand for en skarp kritikk. Flere lands representanter — dog ikke de norske — betegnet utkastet som «lite overveiet» og «mangelfullt». Enkelte framholdt at det ikke har garantier for økonomiske og sosiale rettigheter, idet det ikke gir private eller organisasjoner anledning til å henvende seg direkte til FN for å klage over eventuelle krenkelser av menneskerettighetene — slik som f. eks. de tidligere NS-folk akter å gjøre. Etter fire ukers debatt ble utkastet sendt tilbake til FN's hovedforsamling. Og dermed er man kommet like langt. Slik er altså den store parlamantarisme i praksis. Menneskerettighetene kommer nok til å bli diskutert så lenge at det ikke fins flisen igjen av dem. —

HUSKER DE SUBHAS
SANDRA BOSE

Indieren som med japansk assistanse under den annen verdenskrig organiserte en indisk frihetshær som skulle rykke inn i India og befri landet for det engelske åk? Dessverre «kom» han ved en flyulykke våren 1945, før han fikk realisert sine planer. — I skolekringkastinga for de høyere skoler 3. mai i år ga den norske minister i India, journalisten Jens Schive, en redegjørelse for sine inntrykk fra India. På spørsmål om man i India betraktet Subhas Sandra Bose som en indisk «quisling» ga han følgende svar: «Nei, tvert imot, han betraktes som en folkehelt. I India bedømmes ikke en mann etter hvem han kjemper sammen med, men etter hva han kjemper for. Derfor ha-

paganaa, den nyner på sand. Og når Herrens regnskyl en dag farer hen over den falske propagandas uttørrede jordbunn, da vil det bli et helt skred. Og det er dette skred vi venter på, utålmodige ja, men med tro på uværetts velsignede virkninger. Det er en moralsk opprustning i ordets egentligste forstand det her er tale om.

Menneskeskjebner

Det var straks etter freden jeg snakket med en litt eldre kjent høyesterettsadvokat om «rettsoppgjøret».

Han var forsvarer for en del av de tiltalte. «Det er trist med alle de unge jurister i stillinger som polititullmektiger og aktorer. De forstår ikke at det er menneskeskjebner de behandler.»

Denne rettsindige kjente advokat hadde dessverre så altfor rett. Det så ut til at disse unge, nyutklekkede jurister ingen men neskenge hensyn tok. De var grepet av tidens betspsykose. De haadlet mer som parter i saken. De skrev forelegg på straffer som

i en masse tilfelle ble nedsatt i rettene. Det var ikke farlig å ta sterkt i. Det viste jo tvertimot nidkjærhet og «nasjonal holdning». De frigjorde seg ikke for sympati og antipati, som allerede Cicero skriver er nødvendig for en dommer. (I sin store tale mot Verres. En av den tids storprofitører.)

Major Sagen sier i sin bok «Eit politisk falltbu»: Og det er derfor eg hevdar at det skal store menn til å sitja på domarkrakken. Her duger inkje ungdomar som nyst er slopne frå eksamenspordet. Her trengst kloke, sterke, livsrøynde, motige menn som tør døme på tvert av ein skakk-

I dette øyeblikk står dine kamerater mitt oppe i kampen for den felles sak. Faller de eller bringes fronten til å vakle, kan det skyldes at du svek og holdt deg borte. Vinner de fram, er du med og deler æren, så sant du bare har kjent din besøkelsestid og funnet din plass i rekkene.

Synes valget deg vanskelig?

Forbundssekretæren.

kjørd opinion. Sorenskrivaren må sjølv sitja på domarkrakken og inkje overlata «grovarbeidet» til fullmektigen.»

Ja, det trengs mennesker med livsrøynde. Menn som forstår at straffen i mange tilfelle går hardest ut over tiltaltes hustru og barn. Som f. eks. når en mann dømmes fra arbeide eller stilling.

Hva skal en så si om den stat og de kommuner som fortsetter å straffe, tross den av domstolene ilagte straff er avsonet for 4-5 år siden. Jeg mener her tilfeller hvor det offentlige enda etter 5 år ikke inntar i deres stillinger eller gir tilsvarende arbeide

til passive medlemmer av NS-folk som pr. 9. mai i år fikk alle rettigheter igjen.

Har dette noe med «rettsstat» å gjøre? Våre styrende, departementsfolk og andre, bør huske på at denne årelange tilleggsstraff i like høy grad går ut over uskyldige — hustruer og barn.

Derfor bør de huske på at det gjelder menneskeskjebner.

Disse mennesker har lidd nok — stans den videre straff. Gi dem stillinger igjen som svarer til deres utdanning og kvalifikasjoner. Fortsatt straff er ikke en kulturstat verdig.

Kommentator.

de for å redde kristenheten og verdens frihet. Vi henter dette Reuter-telegram fra regjeringsorganet «Arbeider-Avisa», som forsyner det med denne overskrift: Et «kristelig» råskinn. — Men hva sier så regjeringsbladet om president Truman, som da krigen på det nærmeste var slutt gjorde Hiroshima til provokasjon for atombomben slik at hundre tusen mennesker ble utslettet og ennå utalte tusener fikk men for livet? Og — det skal vi huske — dette skjedde med de vestalliertes velsignelse. Vi vet ikke om den kgl. norske regjering i London hadde sagt ja, men den var og visstnok er fremdeles i krig med det fjerne Japan. Dette med «råskinn» må derfor være enten hykleri eller dumhet, kanskje en velkjent blanding av begge deler. —

MENS EUROPARADETS
KONSULTATIVE
FORSAMLING

i Strassbourg talte seg varm over sin manglende innflytelse på saker og ting hendte det at et par håndfulle franske og tyske studenter stormet grensen mellom de to land og rev ned

le tykke mure i India og dem landet for det engelske ak? Dessverre «kom» han ved en flyulykke våren 1945, før han fikk realisert sine planer. — I skolekringkastinga for de høyere skoler 3. mai i år ga den norske minister i India, journalisten Jens Schive, en redegjørelse for sine inntrykk fra India. På spørsmål om man i India betraktet Subhas Sandra Bose som en indisk «quisling» ga han følgende svar: «Nei, tvert imot, han betraktes som en folkehelt. I India bedømmes ikke en mann etter hvem han kjemper sammen med, men etter hva han kjemper for. Derfor betraktes han som en folkehelt, som mange indere håper atter skal komme tilbake.»

I Norge er det selvfølgelig omvendt — det ville jo ikke være Norge ellers. Der skyter man like godt den landsmann som når landet er undertrykket søker å redde landets selvstendighet for Ola Nordmann er istand til å tilegne seg den livsvisdom og det vidsyn som preger befolkningen i de land som Schive med den for ham karakteristiske nedlatende ynde kaller «de tilbakeliggende områder».

Brev til „8. Mai“

DAGSPRESSENS
ERINDRINGSTAP

Det er en kjent sak at den norske dagspresse etter evne holdt det gående under krig og okkupasjon og gikk mer og mindre motstrøtts til tyskerne tilhånda.

De aller fleste av dem som innstilte etter hvert, gjorde det av økonomiske grunner, altså en dyd av nødvendighet.

Under «rettsoppgjøret» ble det nedsatt en komite til å granske dagspressens holdning. I sin innstilling konkluderer denne komiteen med at «avisvirksomheten under krigen er objektivt straffbar».

Dette har pressen forsonet (?) å publisere og kommentere? Og Stavanger Aftenblad har eksempelvis ikke beklaget at kr. 50 000 ble mottatt med takk til Gulbrand Lunde. En ganske pen påskjonnelse for en virksomhet som erkjennes å være «objektivt straffbar». Eller kanskje myndighetene finner at den virksomhet som var objektivt straffbar, kan gå opp i opp med den subjektive virksomhet senere? Kinslags stillfjende hestehandel? Ja, ja.

SANNHETEN

Helge Krog som er kjent for sine skarpe og logiske uttalelser og til tross for at han er både storjessing og kommunist har tatt blodet fra rannep og sier at det er farlig å si

sannheten i det demokratiske Norge. Her er en liten smakebit fra hva han sier derom:

«Å si sannheten, det er å vekke forargelse. Derfor skriker menigheten, ledet av et åndsvakt og godt betalt presteskap, den dag i dag overfor sannhetssegieren: Korafest, korsfest! Det vil si man anvender mot det formastelige alle de undertrykkelsesmidler som til enhver tid står til rådighet. Får man ikke på annen måte målrunnet ham, går man til politiet.» (Jfr. hva som hendte Erling Bjørnson da han sa sannheten.) Videre sier han:

«Det er like fullt, og må like fullt være, en selvfølgelig, uomgjengelig selvfølgelig egenskap hos hver den som vil utrette noe alvorlig med sitt liv å ikke være redd for å si sannheten. Moralsk mot er nemlig nøyaktig det samme som åndelig redelighet, som ikke neyer seg med å la være å lyve, men også føler det som et tvingende behov og ser det som en uavvikelig plikt å si sannheten. Nettopp når den er mest «årende» og «opprørende» og det derfor er størst risiko forbundet med å si den.»

Og Krog fortsetter:

«Det påstås at vi her i landet har åndsfrihet, ytringsfrihet, religionsfrihet o.s.v. Enhver som har sine sanser og sin forstand fullt bruk vil på et øyeblikk kunne overbevise seg om at dette er den svarteste løgn, be-

visene for det motsatte er overveldig. Jeg vet ikke om man finner det upassende når jeg i denne forbindelse siterer en replikk i et stykke jeg selv har skrevet: «Enhver har sin fulle frihet så lange han ikke bruker den.» Nøyaktig slik forholder det seg med all den friheten vi skryter av at vi har.»

VI RETTSLØSE

Fra første stund har jeg reagert mot alle rettsløse, som underforstått i gåseøyne bruker jeg betegnelsen jeg vi eller oss «landssvikere» i sin tale. Og jeg unnlater aldri å påtale denne meningsløshet hvor og når jeg hører det.

Nettopp fordi jeg i mere enn et halvt århundre i gjerning, i tale, i skrift og i mitt hjerte har vært en sann fedralandsvann, så var det for meg så ulegelig sorgfullt og bittert å bli derat som «landssviker» og det til og med i en «lagmannsrett» hvor 6-7 av dommerne visste med sikkerhet at jeg i sannhet var patriot og god nordmann.

Fordi «lagmannsrettens» medlemmer på en nær var mine personlige bekjente (ja mere), så kunne jeg også til «retten» si: Dere kjenner meg vel, og dere vet jeg er ikke mere «landssviker» enn enhver av dere som her sitter og skal døme meg.

Kinn mere forarget blir jeg når jeg i «8. Mai» eller andre aviser ser: — «Vi landssvikere.» Det må nå i tale og skrift bli slutt med den gåseøyne betegnelsen «vi landssvikere» — uttalt eller skrevet av rettsløse norske menn og kvinner. La oss bruke den

rette betegnelsen for oss alle, som har gjennomgått rettskvernen «rettsoppgjøret». La oss kalle oss med vårt rette navn: Vi rettsløse.

I en appell til «høyesterett» lanserte jeg vårt rette navn på «oss rettsløse som er fradømt frihet, ære og gods — og fikk den «høyesteretts» stilltiende samtykke til navnet. I mitt skriv til høyesterett skrev jeg bl. a.: Det jeg gikk inn for da jeg meldte meg til Finnlandskrigen i 1939-40 og 41, det ser jeg nå er tapt sak. Vi har nå i Norge en folkegruppe som er rettsløse like som i Russland. Kfr. Feldmannssaken vis a vis NS. folks domme. I Feldmannssaken ble to beviste og notoriske rovmordere blankt frifunnet av en norsk juridomstol. Ingen annen rett har senere kunnet ramme rovmorderne i vår høyt besungne «rettsstat» Norge. Rovmorderne går fri og frank med heimefrontens nimbus over sine hoder.

Fra høyesterett mottok jeg julaften i posten avslag på min appell om å betale en liten formue til «Statens Tjuveriinstitutt». Den «høye retts» julehilsen til

Den Rettsløse.

BAK PIGGTRÅD OG
JERNGITTER

Vi blir stadig tutet ørene fulle om østsonens fengsler og konsentrasjonsleire, om østens tyranni og djevleskap. Og det er så sant som det er sagt. Menneskelig og menneskeverd spiller ingen rolle. Kvernen går og menneskeleer males bokstavelig talt. Slik er det derborte, men dessverre stort

bedre er det ikke på den andre siden av jernporten i dag. Her hjemme og også om enn i mindre grad i andre land er fengselsmentaliteten gått de styrende i blodet. Det er bare ett de har i tanken i dag, det er å målbinde folk, som tenker anderledes enn de styrende. Få dem innom lås og slå, knug dem ned, ødelegg dem både legemlig og sjelelig. Så har de fritt spill.

Juleavisene var fulle av allslags underholdningsstoff. Og det er meget betegnende at slike sadistiske organer som Arbeiderbladet og det nye «nasjonale» Verdens Gang flyter over i tekst og bilder om landssikfangers liv og virksomhet under terroren. — Det er så karakteristisk for terroristenes mentalitet at det fryder ham å se fangene gå omkring, grådedte, krumbøyde og angstfylte. Jeg var NS under krigen, men om det skal være mitt siste ord: — Aldri ville jeg mishandle mine landsmenn eller andre slik som «patriotene» i dag gjør. Ja, hvem er virkelige patrioter. Er det de som mishandler sine landsmenn eller er det de som på alle måter søker å gjøre sitt beste for dem? Jeg er ikke i tvil om hvor jeg vil plasere dagens maktsyke herrer. Det er grusomt hvordan tusener på tusener av landets aller beste menn og kvinner i dag knuses under jernhelen.

E.

PENSJONSTRYGDEN
FOR SJOMENN

Herr redaktør!

I pensjonstrygden for sjomenn er

det en interessant pasus:

Sokeren må besvare noen spørsmål. Jeg siterer ordrett: — (Besvares bare av de sjomenn som er sluttet i tjeneste før tredje desember 1948 og som ikke har 6 farts måneder eller mere i tiden 1. september 1939-31. desember 1945.)

a) Har De eller Deres ektefelle annen inntekt? Hva slags? (Arbeidsinntekt, formuesinntekt, etc.) Hvor meget?

b) Mottar De ytelse (pensjon) av annen pensjonsordning for arbeidstakere? Av hvem? Hvor meget?

c) Har De pr. 30. juni 1949 pensjon av Statens sjomannsfond?

Altså, hvis vedkommende har 6 mndr. fra 1. september 1939, da England kom i krig, men før Norge kom i krig, behøver han ikke å oppgi om han er millionær med 100 000 kroner i årlig inntekt. Han får sin sjomannspensjon i tillegg. Ellers får han ingenting. Ja, man vet jo til evidens at det er England som står bak alle ulykker som er overgått oss.

Det har ingen betydning om man har fart i forrige verdenskrig, da England også hadde flåten vår. — (Den regningen er fraskrevet.)

Før forrige verdenskrig la man merke til at det ble utdelt slik masse «fortjenstmedaljer», på løpende bånd, så å si. Nå gjentar det samme fenomen seg. Skal D-S Norge snart på en lengere langfart? Skal det igjen betraktes som en avskjedshilsen?

M. de L.

Den amerikanske professor Beard retter voldsom anklage mot president Roosevelt

Bevisst og utenom konstitusjonen —
planla han Amerikas krigsdeltagelse

Han narret kongressen — og
førte folket bak lyset med løgn

Denne mann blir i Norge hedret med et monument i
norsk granitt - reist under gamle Akershus' murer

For noen få måneder siden strømmet atter Oslos befolkning ut på gaten og hyllet en av krigens «store», oppfinneren av «the conditionless surrender» (den betingelsesløse overgivelse), Franklin D. Roosevelt. På et av Oslos mest dominerende steder — under gamle Akershus' murer er reist et prangende monument over en mann som hverken i England eller i sitt eget hjemland nyter den udelte anerkjennelse som det åpenbart er så meget om å gjøre å legge for dagen her hjemme i Norge.

I dette tilfelle skulle forsiktigheten tilsi — at en hadde ventet med å slippe virakflommen løs — iallfall til situasjonen og forholdene omkring denne mann var blitt mere avklart enn de er idag.

Et reist monument i hard granitt kan nemlig ikke reduseres i tilsvarende grad som den avbildedes berømmelse skalles av. Den dag kan komme da en helst så at en ikke hadde reist noe monument i det hele tatt.

For ikke å argumentere med egne meninger, skal vi tillate oss å referere en anmeldelse i det amerikanske tidsskrift «Newsweek» (The U.S. Magazine of News Significance), 12. april 1948, av den amerikanske professor, dr. Charles A. Beard's bok «President Roosevelt and the Coming of the War, 1941». Det heter her:

«Charles A. Beard, den gamle, erfarne historiker, holder fram med sin vurdering av den Rooseveltiske administrasjonens delaktighet i Amerikas inntreden i den annen verdenskrig, gjennom en lang og grundig analyse av alle disponible dokumenter. — Han kaller sin bok «President Roosevelt and the Coming of the War 1941». Likesom forgjengeren «American Foreign Policy in the Making, 1932—1940» (Newsweek, 19. aug. 1946), er denne bok et alvorlig tiltaledokument, hvis hovedpunkt er at president Roosevelt — bevisst og utenom konstitusjonen — planla amerikansk krigsdeltagelse til samme tid som han hårdnakket benektet at De Forente Stater hadde til hensikt å gå med i krigen.

«Beskjært» dr. Beard's opptreden som pasifist og isolasjonist daterer seg tilbake helt til den første verdenskrig, har hans avgjort opposisjonelle bok ikke desto mindre krav på alvorlig oppmerksomhet på grunn av hans anseelse som historiker. Idet han bygger sin analyse på de vitnesbyrd som er brakt til veie av Kongressens Felleakomite i anledning av Pearl Harbour og ellers på et hvert tilgjengelig dokument i forbindelse

han i hemmelighet over den militære og maritime strategi, og beordret de vegnede styrker til å «gå inn i krigen» under hans personlige ledelse.

9. Han trådte hemmelig i forbindelse med «private propagandabyråer» og hisset fram et alment krav om «— drastisk pågang på hans vegne — uten å ha grunnlag i lov», og satte «godkjenning ved en uoffisiell folkeavstemning istedet for den godkjenning som forutsattes i konstitusjonen og de gjennom denne forordnede lover».

10. Han manøvrerte utenriks- og militærpolitikken i den hensikt å få «en bestemt, fremmed makt til å avfyre det første skudd i et angrep på De Forente Stater, slik at han slapp å be Kongressen om å utøve sin konstitusjonelle makt med henblikk på å overveie hvorvidt krig skulle erklæres».

11. —og — «som toppen på det hele i retning av uberettigede krav på autoritet for ham selv, uten å behøve Senatets samtykke» — traff han en overenskomst med et fremmed lands statsoverhode, som forpliktet De Forente Stater til «å føre politioppsyn med allverden», og det amerikanske folk ble derigjennom «ansvarforpliktet

Knut Hamsuns navn har en
uforgjengelig klang

Den dag skal komme da sannhet
og fornuft seirer

Vedkommende fotograf, som i juni måned tok de uforlignelige bilder av Knut Hamsun, sendte en del kopier til den store svenske forsker, dr. Sven Hedén. Denne har svart med følgende takkebrev, som vi har fått anledning til å offentliggjøre:

Stockholm d. 2.8. 1950.

Käre Herr N. N.

Tack för Edert vänliga brev och för de briljanta fotografierna av min käre gamle Vän Knut Hamsun, som jag träffat blott en gång i livet, nämligen här i Stockholm i samband med Nobelprisets överlämnande till honom den 10. dec. 1920. Vi blevo så bröder och vänner och, jag kan aldrig glömma hans imponerande manliga personlighet och charmen i hans mäktiga ord.

Då jag hör till Svenska Akademien som gav honom priset, var det min plikt att läsa flera av hans böcker och jag minnes att enligt min åsikt «Markens Gröde» ensam var alldeles tillräcklig på Nobelpriset. I diplomets står det jo också angivet att det var på denna underbara bok han fick priset.

I nyare tid har ingen norsk mann gjort Norges namn större ära och berømmelse ute i världen än Knut Hamsun. Överallt i jordens kulturländer har hans navn en oförgjengelig klang och överallt är han föremål för beundran.

Med häpnad och avsky har jag alltid frågat mig hur det är möjligt att denne — en av Norges största söner, på ett så skamligt sätt kunnat be-

handlas av myndigheterna i sitt eget fosterland, — hur man hatt panna att hålla honom inom lås och bom som en förbrytare och hur man kunnat gå så långt i ondska att man berövat honom den förmögenhet han genom sitt eget anlitte och genle samlat under Årenes lepp.

Med rörelse läste jag hans sista bok, som skälvar av harm och stolthet, en bok som till formen är lika glänsande och levande som hans bästa verk från tidigare år, en anklageskrift mot de «hjältar» som inte skändas över pina, förfölja och hata den ädla och modige kämpen i hans ålders sena vinter. En tid skall komma då sanningen och förnuftet segra och då ett yngre släkte vägrar att tro på möjligheten av en sådan skändlighet som denna fåghet och grymhet mot en av Nordens största söner.

Jag ber Er att göra vilket bruk Ni önskar av dessa rader. Men under alla förhållanden vore jag tacksam om Ni vilde sända dem till min käre, store Vän Knut Hamsun och låta honom vita hur varmt jag ännu och alltid beundrar och älskar honom.

Framför då också mine hjärtliga hälsningar på 91 årsdagen och min innerliga önskan att hans andliga storhet och styrka skal förbli orubbad som i de gamle tiderna och att han med högbåret huvud skall sända sin avskjedsblikk mot den nedgående solen då den sista timmen slår.

Med vänlig hälsning

Eders tacksamt tillgivna

Sven Hedén

PRESSEN.

Av Erling Bjørnson.

Fremdeles finner vi i den borgerlige presse betegnelsen «landssviker» om oss i NS. Når slike uttrykk forekommer i det kjente pøbelorgan i Oslo, berører det oss lite, men når også «Nationen», bøndernes blad, fremdeles turer fram med en slik bakvaskende betegnelse, går det som en sorgens kilde ned i vårt sinn. Dette blad som skulle kjenne bondestanden og vite bondens sinnelag, og hvor de knapt lengere finnes en alvorlig tenkende bonde som ikke ser med skjensel og sorg på den landsulykke dagens makthavere har brakt over landet. Dette organ som blant sine skribenter også har vår noble bondefører statsråd Melbye — og som forlengat har tatt avstand fra forfølgelsen og de stygge ord. Men redaktøren finner det riktig å kaste oss slike bakvaskende ord i ansiktet. Eller følger ikke redaktøren med? Har han ikke lest våre brosjyrer? Vet han ikke at «landssvik» kom inn i vår retts-historie mot 4 av Høyesteretts mest framtreddene menn? At hele loven strider mot vår grunnlov, at minst en av de høyesterettsdommere, som stemte for loven, var i blant de som hadde æren av dens formulering, og således var inhabil. Vet ikke redaktør Hans Holten alt dette? Eller har også denne bondegutt tatt skade på sin sjel der inne i den lumre byluften?

Vet han ikke at han sitter i spissen for bøndernes blad og dermed for de tusener og atter tusener av de beste menn av sin egen stamme, som alle gikk med i NS — utelukkende av nasjonale grunner for å holde arbeidslivet oppe og mest mulig hindre tyskernes innblanding i norsk administrasjon.

Vet ikke den ansvarlige redaktør av «Nationen» at vi sendte

våre unge sønner til fronten for å hindre den fare fra øst — vi i dag alle skjelder for? Skam og skade over de personer som fremdeles skjender oss, og fremdeles gjør oss livet ondt — disse som fremfor alle skulle forstå våre handlinger — og nå fordømme forfølgelsen.

At pøbelbladet fortsetter i all sin form og ondskap og forvrenger referatene fra rettssalene — og på alle måter plasker i uhumskheten — det får så være. Men «Nationen» — —

Dette blad lever ikke av skandalen, av tilrakning av sin neste, men skulle være den norske bondestands organ!

Denne større byer har sine pøbelorganer, og for lang tid tilbake fant en brødløst niding i Bergen at denne oppblomstrende by også måtte «følge med». Det gikk en tid. Mange fant behag i skandalens uhumskheter, til der plutselig reiste seg en uavhengig stor kjempe — Chr. Mickelsen og slo i bordet og fortalte sine bysbarn at dette organ er en skam, en skjensel for byen — den forpester luften — vi tar skade på vår sjel, vi gjør oss medansvarlig i uhumskheten. — Her må ingen mann med ære støtte et slikt blad, og byen var liten nok og borgerne ærefulle nok — til å følge parolen og dermed døde den stinkpensis.

Slikt kan skje i mindre forhold — nok ikke i de større og aller minst i Oslo, hvor selve statsmaktlovene har gått foran!

Erling Bjørnson.

Marta Steinsvik
IN MEMORIAM

Lysende i livet — lysende i døden. Andelig seende som få, skjønt legemlig blind i flere år. Hjerte og forstand i varm, levende kontakt. Sannhetssøker av rang med strenge krav til rettferd og barmhjertighet for ulykkelige medmennesker. Høyreist og motig med usvikelig tro på det godes seier. I den heteste kamp var det fred og hvile over hennes virke, fordi det ble båret frem av ærlighet og kjærlighet. Personlig så fordringsløs med en imponerende tålmodighet gjennom alle prøvelser — like til det siste. Vi bøyer oss dypt for henne i takk og ære: Slik skal ekte norske kvinner være.

Hennes venner.

Tusener av tyskere sitter framdeles fengslet i Frankrike

De kan ikke dømmes for straffbare handlinger
I likhet med Norge viser forholdene i Frankrike at en har

— planla amerikanske krigs- deltakelse til samme tid som han hårdnakket benektet at De Forente Stater hadde til hensikt å gå med i krigen.

Ennåkjent dr. Beard optreden som pasifist og isolasjonist daterer seg tilbake helt til den første verdenskrig, har hans avgjort opposisjonelle bok ikke desto mindre krav på alvorlig oppmerksomhet på grunn av hans anseelse som historiker. Idet han bygger sin analyse på de vitnesbyrd som er brakt til veie av Kongressens Felleskomite i anledning av Pearl Harbour og ellers på et hvert tilgjengelig dokument i forbindelse med krigsutviklingen, hevder dr. Beard advarende at hvis framtidens administrasjonsledere følger i Roosevelts spor, vil avskrekkelige konstitusjonelle resultater bli følgen.

For — sier dr. Beard:

1. President Roosevelt gikk til kamp for sitt gjenvalg på et løfte om å holde oss utenfor krigen, mens han i all hemmelighet stakk ut en kurs som forutsattes å skulle bringe landet inn i krigen.

2. Han narret ved såkalte «legale, kasuistiske» foregivender Kongressen til gjennom en lov å utstyre ham med en myndighet som Kongressen «ikke hadde noen konstitusjonell adgang til å delegere ham».

3. Han fortsatte — etter på denne måten å ha sikret seg myndighet — offentlig med en fredsbetont politikk, mens han privat og hemmelig forberedte planene for en vepnet konflikt

4. Han holdt hemmelige konferanser med statsministeren for et fremmed land, og forpliktet De Forente Stater til å okkupere et tredje land med vepnet makt, mens han nektet for at man hadde tatt slike forpliktelser på seg.

5. Han inngikk en overenskomst med et fremmed land (Storbritannia) «langt mere skjebnesvanger i sine følger for De Forente Stater enn noen allianse som noensinne hadde vært tatt inn i en overenskomst som skulle forelegges Senatet til godkjenning».

6. Han overtalte under foregivende av at det forelå «krenkelsers av nasjonale bestemmelser og av prinsippene for den internasjonale rett» Kongressen til å gi ham myndighet til å peke ut fremmede land som fiender av De Forente Stater.

7. Han kunngjorde for «Kongressen og folket» at det var begått krigshandlinger mot De Forente Stater, mens disse handlinger «var framlokke i hemmelighet og endog påbegynt av De Forente Staters vepnede styrker under hans hemmelige ledelse».

8. Under det «blotte påskuddet at Kongressen hadde truffet forføyninger til det nasjonale forsvar» bestemte

militærpolitikken den hensikt å få «en bestemt, fremmed makt til å avfyre det første skudd i et angrep på De Forente Stater, slik at han slapp å be Kongressen om å utøve sin konstitusjonelle makt med henblikk på å overveie hvorvidt krig skulle erklæres».

11. — og — «som toppen på det hele i retning av uberettigede krav på autoritet for ham selv, uten å behøve Senatets samtykke» — traff han en overenskomst med et fremmed lands statsoverhode, som forpliktet De Forente Stater til «å føre politioversyn med allverden», og det amerikanske folk ble derigjennom «æresforpliktet til å reise de militære, maritime og økonomiske krefter som trengtes for å kunne holde fram med denne besværlige oppgave, uten å ha noen slags garanti for et heldig resultat».

Dr. Beard går ikke utenom spørsmålet om hvorvidt resultatet rettferdiggjorde midlene. Men han bryr seg mindre med denne siden av saken enn med den «krise i den konstitusjonelle regjeringsutøvelse», som han hevder har nådd et uhørt omfang ved den bruk Roosevelt har gjort av den executive autoritet.

Denne røst var Amerikas egen. Som det vil sees er også dr. Beard inne på prinsippet om «målet og midlene», men som ærlig fredsforkjemper finner heller ikke han at resultatet — som vel forresten slett ikke var gitt på forhånd — virker som sanksjon på hva som helst. Denne gangen gikk det bra, kan folk si som synes at dagens «resultater» er til å rope hurra for. Men — neste gang da? Skal også da de konstitusjonelle sikkerhetsventiler kunne stoppes til av en enkelt manns selvbevissthet og tro på egen ufeilbarlighet? Var det ikke nettopp motstanden mot dette som var den programatiske ideologi for demokratiets innstilling i den siste verdenskrig?

Englenderne har to visdomsord, som man med vemod minnes nå, når alt er snudd opp og ned her i livet. Det ene er: Right or wrong, my country. Og det annet er: My house is my castle.

Det første har englenderne praktisert med applomb. Hva der enn skjedde og hva der enn ble gjort, så gikk fedrelandet foran skrupler og ettertenksomhet. Og tilgivelsen var alltid tilstede. Men da NS-folkene sa til seg selv i selvprøvelsens hårde dager: Rett eller galt, det gjelder

Tusener av tyskere sitter framdeles fengslet i Frankrike

De kan ikke dømmes for straffbare handlinger i likhet med Norge viser forholdene i Frankrike at en har med den legemliggjorte urett og rettsløshet å gjøre

Ennå idag — fem år etter den tyske kapitulasjon — finnes det i Frankrike tusener av tyskere som sitter i fengsel i det ilde beryktede Cherche-Midi i Paris. De har vært holdt innesperret i det forfalne fengsels straffeseller, levende begravet i fuktige, kalde stenkammere med en gulvflate på 1,75 x 2,40 meter. Ikke liknende som de beryktede celler på Vollan i vintertiden. Ikke en eneste av disse tyskere har kunnet anklages for straffbare handlinger begått etter personlig motiv. Alle uten unntakelse, sier det schweitsiske blad «Die Tat», har i disse år sittet i undersøkelsesfengslet, fordi de utførte handlinger, som var foreskrevet dem i tyske lover og forordninger og som de var blitt beordret til av sine befalingsmenn.

På grunn av sin lydighetsplikt kunne de ikke under krigen unndra seg disse rettsgyldige lover. De er således fengslet ikke for sine egne misgjerningers skyld, men for sitt fedrelands skyld, for dets lover og forordninger, hvilke de som soldater og embetsmenn lydiggjorde, tro mot sin tjenestested .... De dømmes etter franske lover datert Algier 28. august 1944 og Paris 15. september 1948 — unntakelseslover med tilbakevirkende kraft som strider mot vesteuropeisk rettssans og baseres på begrepet om kollektiv skyld. De i de franske lover fremdeles gjeldende momenter, som sikrer den franske sol-

mitt fedreland, da ble de stillet for unntakelseslovenes domstol, gjort æreløse og straffet slik at det kjennes hele livet gjennom, hvis de da ikke mistet det med en gang.

Bruddet på det annet visdomsord er felles for alle radikale regjeringer og partier og skadevirkningene er så store, at man ennå ikke kan overskue dem. Vi våger den påstand, at hadde man respektert huset og hjemmet, ville all den sørgelige bølignød snart vært en saga blott. For da ville man ha mot til å bygge og da ville det vel også omsider bli lønnsomt å sette penger i bygg. Menneskene er nå engang slik, at de gjerne vil ha noe for seg selv og noe å stole på. Hvorfor så ikke utnytte disse egen-skaper til felles beste?

dat straffrihet for handlinger utført etter ordre (Art. 327) og handlinger under tvang (Art. 64) er uttrykkelig satt ut av kraft for de tyske «krigsforbrytere», da jo tyskerne helt og holdent handlet etter ordre. Disse ved siden av hverandre gjeldende ulike lover leder ofte til groteske situasjoner. I fengslet Cherche-Midi sitter franske gendarmen, som har vegret seg for å lystre innkallelsen til Inlokina, altså fordi de ikke har lystret regjeringens befalinger, og i det samme fengsel er tyskerne innesperret fordi de har adlydt sitt lands befalinger!

I Indokina forøves i dag franske krigsforbrytelser, om hvilke det i fransk presse sies, at det inntreffer et «Oradour» hver uke bare i større målestokk enn de tyske represalier mot den franske maquisen. Det ligger i dette en blodig ironi, sier «Die Tat» at tyske SS-menn mønstret som fremmedlegionærer i dag beordres av sitt franske befall til å begå handlinger, som når de ble forøvet under tysk befall ble straffet av franske domstoler som forbrytelser mot menneskeheten.

Til Frankrikes heder kan det — likesom her i Norge — sies at det finnes rettslærde, som har reagert skarpt mot denne dobbeltmoral. Professor de Vabres, som var dommer i Nürnberg,

konstaterer at de franske unntakelseslover strider ikke bare mot fransk og internasjonal strafferett, men også mot den franske grunnlov av 1946. Hans kollega, professor ved Bordeaux-universitetet, Jaques Ellui skriver om dommen over 250 medlemmer av SS-divisjonen «Das Reich»: Det er pinlig å konstatere at de militære dommere har vært slaver for sine følelser og sin redsel. — Og denne karakteristikk rammer de fleste domstolers handlinger av de tyske krigsfangene. Den franske rettsstaten har som den norske falt som offer for den hat- og hetspropaganda som drives av en liten klikk av ofte mindreverdige, bl. a. av de såkalte motstands menn, hvor kommunister og jøder er de mest høyrøstede.

Det kan sies «Die Tat» fortelles dusinvis av eksempler på hvorledes vitner har løyet i retten, men ingen er blitt tiltalt for meded. Når et beruset vitne først beskylder en tysker for å ha begått 35 mord og siden må medgi, at det ikke var et sant ord i det han hadde sagt, fikk han uten videre forlate rettsalen. Det franske rettssamfunn kommer, sier «Die Tat» i en eiendommelig belysning gjennom slike forhold som f. eks. at den franske justisminister Jean Marie, som bærer ansvaret for unntakelseslovene, nå er avslørt som en bedrager. Tidligere statsadvokat ved militærdomstolen i Kennes, oberst Rondeau beryktet for sin strenge framferd mot tyskerne, med mer enn et dusin dødsdommer på sin kappe, befinner seg nå i fengsel for bedragerier. Det er også betegnende at de tyske fangene ikke får henvende seg til utenforstående institusjoner, som vil ta seg av deres sak, f. eks. Forbundet for

rang med strenge krav til rettferd og barmhjertighet for ulykkelige medmennesker. Høyreist og motig med usvikelig tro på det godes seier. I den heteste kamp var det fred og hvile over hennes virke, fordi det ble båret frem av ærlighet og kjærlighet. Personlig så fordringsløs med en imponerende tålmodighet gjennom alle prøvelser — like til det siste. Vi bøyer oss dypt for henne i takk og ære: Slik skal ekte norske kvinner være.

Hennes venner.

menneskerettighetene i Geneve. Dette forbud viser at det franske rettsvesen selv er medvitende om sine krenkninger av de menneskelige rettigheter og engstelig forsøker å forhindre at de blir kjent hos verdensopinionen. Vi kjenner oss godt igjen, ikke sant?

La oss sitere litt av «Dit Tat»s artikkel som unektelig har vakt oppmerksomhet ute i verden:

«Helhetsinntrykket av de tyske krigsforbryteres forhold i Frankrike leder til den ugjendrivelige sluttsatsen, at man har å gjøre med den legemliggjorte uretten og rettsløsheten. Om ikke Frankrike selv gjør noe for å rette på dette, som på det alvorligste kompromiterer landets ære og prestisje som demokratisk stat, må vi ikke gå trett i å mane den tyske forbundsregjering, de tyske og utenlandske aviser, som virkelig vil fremme de demokratiske idealer, likeså de kirkelige organisasjoner og Forbundet for menneskerettighetene i Geneve, til å heve sine røster inntil de engang kan vinne gehør. Det er slutter bladet, ikke minst i Frankrikes interesse at rettferdigheten vederfares de tyske krigsfanger i Frankrike. En av forutsetningene for en varig tysk-fransk samforståelse og for grunnleggelsen av et virkelig europeisk folkefellesskap ligger i at hat- og hevnpromagandaen mot tyskerne som bare gjorde sin plikt mot sitt land, endelig engang får en ende. —

Vi unnlater å kommentere dette. Enhver kan selv trekke sine slutninger for vårt lands vedkommende. Vi har jo sittende på oss en karakteristikk: — Bøddellandet Norge, som sent kan strykes ut. Men det ser ut som om at landets ære ikke veier så tungt for dem, som driver hevnen som politisk hobby etter de virkelige år i London. —

Av Ragnhild Wiese

Marta Steinsvik er død. Det betyr sorg. Det betyr savn. Det betyr et uvurderlig tap.

Hun har ikke alene pekt på den vei vi bør gå. Hun har selv gått den, høyreist og motig, sørlig og kjærlig — midt i en tid som denne.

Vi som kjente henne og hadde den lykke å stå henne nær vet at hun ikke ville at vi i all stillhet bare skulle sørge over henne.

Hun ville at vi skulle følge i hennes spor. Og så meget vil hun fortsette å leve i oss at hun fremdeles vil være vår veiviser og vår stimulan.

Vi har ikke hennes krefter og evner. Nei, — men vi har hennes lysende eksempel og det skal vi følge så godt vi kan. De blanke våpen hun brukte skal vi også bruke, så vi kan se lys og mennesker i øynene med hensyn til alt det vi gjør. Og hennes mot og usvikelige tro skal vi ta opp.

Jeg vil be alle gode norske kvinner, som har stått i NS og utenfor om å stå vakt om hennes minne og hennes oppgave på den måte hun ville ønsket det.

Hvis det er noe Norge trenger i dag så er det å se sannheten i øynene. Først og fremst må da feighetene bort, den usleste og farligste av alle slette egenskaper, angsten for å få personlige ubehageligheter og skrekken for å ta imot de foreliggende sanne opplysninger, som er betingelsen for at man kan ha en berettiget mening.

Kan noen hedre sitt land bedre enn ved å være med på å prøve å rense luften og få begrepene på plass igjen? Lys trenger vi i mørket — en helt fri presse, høy opplysning og kristendom i praksis.

Kjære Marta Steinsvik — du gikk i spissen. Du var som en prest for oss alle, ble det sagt ved din bære. Ingen dømmende, straffende ukristelig prest, men fylt av kjærlighet, barmhjertighet og rettferdig fulgte du det store bud til oss alle. Derfor elsket vi deg. Derfor glemmer vi deg aldri.

Mens jeg sitter og skriver dette kommer et brev til meg fra utlandet:

«Med sorg har jeg lest om Marta Steinsviks død. Norge er blitt et motig, tappert og sannhetskjærlig menneske fattigere. Det er som om en av samfunnets støtter og frimotige fanebærere er blitt borte. For meg var det

En svensk vekter trer fram på muren

Av Toralf Fanebust

Herr statsminister
Einar Gerhardsen!
Herr justisformann
Lars Ramndal!

Fra justismordene på Sokrates, Kristus, Lofthus og tusener andre i historisk tid og fram til den politiske masseforfølgning av minoritetene i mange land i våre dager, har alle tiders rettssvik det forferdende fellestrekk at den høyeste urett anvendes som høyeste «rett». — Og nettopp denne dypt tragiske og (dersom den er berettiget) forferdende anklage er i disse dager rettet mot den norske rettsstat ved en av vårt broderfolks mest oppriktige og konsekvente demokrater og norgesvenner, den tidligere svenske dommer, nåværende borgermester Erik Bendz.

I Göteborg Handels och Sjöfartstidning, S e g e r s t e d t s o r g a n, Nordens mest ansette blad, har han i juli måned skrevet en serie særdeles sjøkkerende artikler om rettsoppgjøret i Norge.

Borgermesteren understreker at det er moralsk plikt å heve seg over hensynet til sine venners prestisje når det blir nødvendig å verne om respekten for lov og rett. Og dette blir i særlig grad påkrevd når en, som i etterkrigsårenes Norge, blir vitne til masseanvendelse av rettsregler som er ukjente i de Vest-Europeiske demokratiene. Han slår derfor fast at revisjon av «rettsoppgjøret» må til.

Etterkrigsoppgjørets uhyggelige blanding av sekunda jus og opportunistisk politikk, må ikke bare bringes til opphør. Den må gjøres om! Hverken samfunnet eller

den enkelte vil — omakrovet til undertegnendes uttrykkmåte — være tjent med at Norge fortsatt er tro mot ureten, men utro mot retten. Åpen erkjennelse og omvendelse er det eneste som duger til å gjenreise respekten og tilliten til det offentlige liv. Alle prestisjehensyn hører her som alltid satanismen til. La oss derfor ikke fristes av dem.

Borgermester Bendz konkluderer med å understreke som sin bestemte overbevisning at utrensningen i Norge er resultatet av en ulykkebringende lovanordning som delvis har ført til rent urettferdige resultater. «Det forefaller som om summum jus åven har blitt summa injuria. (Den høyeste «rett» er blitt høyeste urett). Det er då en plikt att säga detta, för de dömdas skull och för Norges.»

Etter at en utpreget og uomtvistelig antinazist blant de utenlandske rettslærde har ført så tydelig tale i marken mot den rettslige misere i Norge, vil det kanskje være på tide at den hitil så unnfalende norske dagpresse både åpner spaltene og selv tar aktivt del i en realitetsdebatt på bredest mulig saklig grunnlag. Ensrettingen og den sjikanøse nedrakking av all opposisjon tjener bare til å øke rettssviket og til pressens selvavsløring. Dagspressen har sannelig meget å ta igjen for den er rehabilitert etter sitt nedverdige forhold under og etter okkupasjonen. Jeg tillater meg derfor å henlede samtlige medlemmer av Norsk Presseforbunds oppmerksomhet på den forelig-

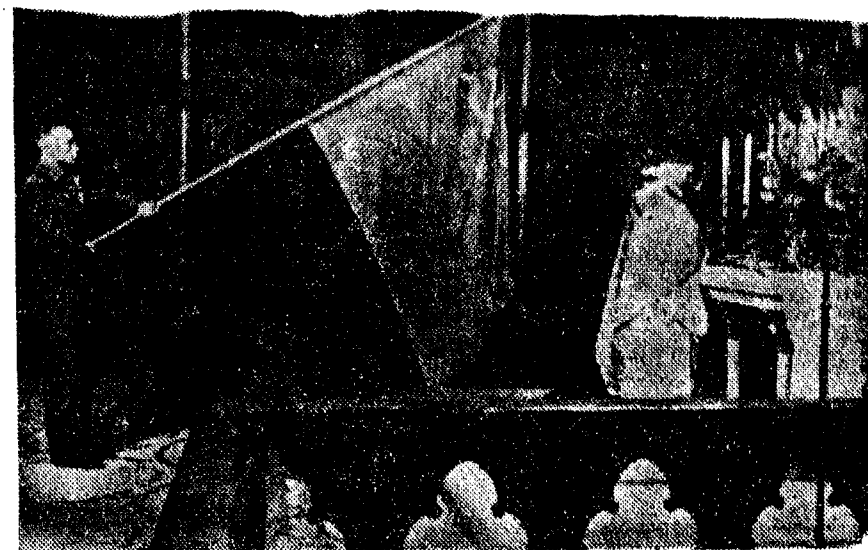
gende oppgave. Den er stor og presserende og den byr pressen en stor sjanse, — kanskje pressens siste sjanse hva rehabiliteringen angår.

Det nytter ikke nå mer enn før å gjøre som legendens Adam og Eva da deres dårlige samvittighet hørte Herrens røst og de forsøkte å skjule seg mellom trærne i hagen. Sannhetens selvkraft er uovervinnelig fordi den er evig, mens maktens rett er en sesongartikkel. Den siste kan sammenliknes med en flottør som springer lekk, — mens sannheten er som korken: Om du holder den dypt under vann både lenge og vel, så snart den befrir seg fra ditt brutale grep — vips, så er den oppe i dagens fulle lys.

Ut fra denne erkjennelse er det jeg offentliggjør denne appell og drister meg til å utfordre statsadministrasjonens første mann, Einar Gerhardsen, og formannen i stortingets justiskomite, Lars Ramndal, til å åpne debatten med hyrdeartikler av den kvalitet som svarer til ulykkens omfang, situasjonens alvor og den fremtidige domsfordringer til ansvarlige offentlige menn. — Sprell a la Dorenfeldt & Co. tjener bare til å gjøre vondt verre. Såpass psykologisk teft som trengs for å innse det, må selv de inhabile kunne tilegne seg.

La vår svenske brors gode råd være vendepunktet for de rettsmoraliske uår i vårt elskede Norge — for at åndens sol igjen kan gå mot zenith.

Toralv Fanebust

Biskap Berg grav ved et av jernvæske slapp ved Nidarøen om høsten

Den norske geistlighet — jeg sier med vilje ikke de norske kristne — foldet i 1942 ut et politisk banner og laget for en tid kirkenes prekestoler om til politiske propaganda-podier. Propagandaen var smart lagt an. Finhakket lokkemat i form av «hyrdebrev» virket som sukkerbiten på fluene, og i tre lange år kunne den «illegale» geistlighet reklamere med overfylt hus. At kirkene i dag står tomme igjen, er en annen historie, men likevel et tidens tegn til å ta visdom av.

Propagandaens hovedargument var at de fryktelige «nazistene» hadde avkristning på sitt program. Avkristningen var en Hitler'sk oppfinnelse som det hjemlige NS hadde slukt rått. Det står om vårt dyrebareste kulturelle, kaklet det ensrettede talekor. Slå de formastelige ned! Fram, fram, korsmenn, krigsmenn, kongens menn!

At Nasjonal Samling hadde en rogrampost som sa at «kristendommens grunnverdier skal vernes», var det ingen som fant det tjenlig å erkjenne. I krig og kjærlighet er allting tillatt. Der sannheten virker for naken, kan man utmerket hjelpe seg med fortellser, forvrengninger og «dobbel bunn».

Den store Anti-Krist og avkristningens oppfinner og patentholder var den tyske Hitler. Derom rådde ingen tvil. Den påstand ble gjentatt og gjentatt inntil kjedsommelighet og den gled lett og lekende inn i de godtroende og naive sjeler som ikke evnet å skille mellom den geistlige og den kristne ånd. Nettopp her og på dette grunnlag kunne korstogsvervene vise de beste resultater.

Var det nå sant dette at det var

skap til nasjonalsosialismens respekt for den sanne kristendom — jeg holder fortsatt den politiske geistlighet utenom — vil ikke være i tvil om svaret. Nasjonalsosialismen hadde som visst ikke noe som helst imot kristendommen som sådan, men den hadde meget imot de politiserende prester. Kanskje det etterfølgende kan gi en og annen innen den annen leir noe å tenke på?

I Norges Kristelige Ungdomsforbunds organ «Den unges venn» nr. 23 for 20. juni 1931 — merk datoen — kan man lese følgende:

De gudløses nye krigsplan i Tyskland. Tysklands kommunistiske gudløse har nylig hatt et landsmøte i Leipzig og der vedtatt viktige beslutninger angående den videre utførelse av det anti-religiøse felttog. I dette år vil man først fordoble medlemsantallet, prøve å få 300 000 utmeldelser av kirken istand, og gi fritenkerbevegelsen en sterkere plass i det revolusjonære proletariats kamphandling. I den hensikt skal Tyskland deles i 20 distrikter og enhver av gruppene er forpliktet til å innlede en systematisk propaganda mot å la barn delta i kristendomsundervisningen i skoleåret som begynner til høsten. Der skal medvirkes til å danne kampceller i alle skoler, især skal der legges vekt på dannelsen av ungdomsgrupper. Fra 1. april utkommer der et tidsskrift «Den proletariske skolepolitikk». I arbeiderboligene skal der avholdes regelmessige diskusjoner om utredelse av kirkenes og om stedlige, kirkelige hendelser, og de enkelte geistliges liv og virke skal tilsmusses i de lokale blad. Man skal også bygge videre på den internasjonale linje og forene de proletariske fritenkere i en verdenssam-

Våre makthaveres sjakkspill med Norge

Uten tilsagn om hurtig og effektiv støtte gikk de inn i Atlanterhavspakten i håp om å slippe billigere fra egen opprustning

Den vei de norske politikere slo inn på gjør Norge til slagmark fra første dag krigen bryter ut

Den kjente engelske militærforfatter, «den besværlige» Liddell Hart, hvis bøker vi ved forskjellige anledninger har omtalt, har nå utgitt en ny bok. Den behandler Vestens forsvar og har et kapittel om

med det, får nok nordmennene erfaring. Danmarks utenriksminister har fra konferansen med «de store» i London rapportert, at for hans lands vedkommende blir nok forsvarsutgiftene større enn man hadde tenkt seg det i

et usikkert løfte om endelig befrielse og ikke et sikkert tilsagn om hurtig og effektiv støtte. — Derigjennom, sier «Dagsposten», forminskes også fredsutsiktene for Sverige, som ikke desto mindre og fullt riktig valgte sin

straffende ukristelig prest, men fylt av kjærlighet, barmhjertighet og rettferd fulgte du det store bud til oss alle. Derfor ønsket vi deg. Derfor glemmer vi deg aldri.

Mens jeg sitter og skriver dette kommer et brev til meg fra utlandet:

«Med sorg har jeg lest om Marta Steinsviks død. Norge er blitt et motig, tappert og sannhetskjærlig menneske fattigere. Det er som om en av samfunnets støtter og frimotige fanebærere er blitt borte. For meg var det en stor opplevelse å lære henne å kjenne før hun gikk bort. Hun hadde mistet det fysiske syn men hennes evne til å se og oppta i seg var nok sterkere enn hos de fleste seende. Vi vil takke for den tid vi fikk beholde henne og forsøke å vandre i hennes spor.»

Ja — det er det jeg ber om. Og jeg appellerer særlig til de unge som har framtiden for seg. A arbeide for land og landamenn i Marta Steinsviks ånd det behøver ingen å frykte for.

Oslo, august 1950.

Ragnhild Wiesener.

Et fransk Flanmark

Den vidt berømte vitenskapsmann, Anton Mohr, har vært på besøk i Alsace og har skrevet 2. juli 1950 i «Aftenposten» om sine inntrykk. Vi klipper en bit:

«Noe som har slått meg sterkt nesten overalt hvor jeg hittil har ferdes i Frankrike er hvor omfattende krigens ødeleggelser er. Meget, meget store enn jeg hadde kjennskap til. Selv i de mest bortgjemte fjeldaler kan en stå på steder som er fullstendig utsløttet, bokstavelig ikke stein på stein tilbake.

Ikke minst gjelder dette her i Alsace — f. eks. i de maleriske små byene omkring Colmar. Mange steder kan en her kjøre gjennom by etter by hvor de gjenreiste hus enn raker opp som ensomme monolitter av rullmarken. Etter hva det ble meg fortalt, skjedde storparten av disse ødeleggelser i 1944 under amerikanernes framrykninger. Amerikanerne førte en hard krig. Det gjaldt for dem først og fremst å slå tyskerne og samtidig spare sine egne soldater mest mulig. Overalt hvor de møtte motstand, om det så bare var noen enkelte skarpskyttere skjøt de uten nølen hele stedet i grus.

Det var utvilsomt effektivt. Og det var sannsynligvis nødvendig. Men det forhindrer jo dessverre ikke at der mange steder er blitt ødelagt fortidsminner og skjønnehetsverdier som aldri lar seg erstatta.»

Uten tilsagn om hurtig og effektiv støtte gikk de inn i Atlanterhavspakten i håp om å slippe billigere fra egen opprustning

Den vel de norske politikere slo inn på gjør Norge til slagmark fra første dag krigen bryter ut

Den kjente engelske militærforfatter, «den beaværlige» Liddell Hart, hvis bøker vi ved forskjellige anledninger har omtalt, har nå utgitt en ny bok. Den behandler Vestens forsvar og har et kapittel om nøytralitetsproblemet. Da vi ikke har mottatt boken ennå, er vi henvist til den omtale, som den har fått i den svenske presse, og vi skal derfor gjengi etter «Dagsposten» et resume, idet vi understreker at det som særlig har interesse for Sverige er påvisningen av den alliansefrie kurs, som de svenske statsmakter har anbefalt. «Dagens Nyheter»s Londonmann betegner Liddell Harts nye bok som «antagligen ett av de viktigste inläggen hittills i den löpande engelske debatten om västforsvaret» og fremholder at hans uttalelser kunne tas som en kommentar til et nordisk forsvarsforbunds muligheter.

Liddell Hart utvikler den elementære satsen at bare et land med relativt sett sterkt forsvar kan føre en nøytral politikk. — Han sier at de land som det lykkedes å forbli nøytral under krigen, lå langt fra hverandre og derfor ikke kunne være hverandre til gjensidig støtte. Hvis de hadde vært geografisk konsentrert, kunne de ha vært ennå sikrere, forutsatt at de hadde vært like sterkt bevæpnet. Dette faktum har sin betydning for en sammenhengende statsgruppes muligheter. Denne kjensgjerning forstod Sverige — og til en viss grad Danmark — på tidspunktet for forhandlingene om det skandinaviske forsvarsforbundet. — Nordmennene forstod det ikke — eller ville ikke forstå det. — Hverken Danmark eller Norge oppfylte de av Liddell Hart omhandlede forutsetninger for en militært sett sterk nøytralitetsgruppe. De var og er slett militært rustet. Men inntrykket av Norges holdning var, at makt-havende der ikke ville la landet forbli nøytralt i forhold til stormaktsblokken. Man ville binde seg til den ene blokken i håp om å komme billigere fra sin egen opprustning. Hvorledes det blir

med det, får nok nordmennene erfare. Danmarks utenriksminister har fra konferansen med «de store» i London rapportert, at for hans lands vedkommende blir nok forsvarsutgiftene større enn man hadde tenkt seg det i Danmark. Det er neppe trolig at Norge slipper billigere fra det. Liddell Hart skjuler imidlertid ikke, at selv nøytraliteten har sin risiko, for eksempel den at det nøytrale land senere blir offer for seierherren. Så påtakelig er dog, mener han, ikke denne risiko som den å velge side for et land, som befinner seg i en sterkt utsatt stilling, og godta en garanti fra en mektig alliert, som bare kan gi et usikkert løfte om sluttgyldig befrielse og ikke en sikker garanti om hurtig og sikker støtte. En slik garanti kan påskynde en konflikt og muligens bare sikre den garanterte stats undergang.

Liddell Hart mener, at Norges, Danmarks, Hollands og Belgias erfaringer fra krigen støtter opp under den mening at nøytralitet idag er forældet, mens Sveriges, Sveits, Tyrkias og Spanias stilling i det minste gjør en granskning av den alminnelige menings holdbarhet nødvendig. Han legger til, at de land, som det lykkedes å forbli nøytrale, hadde et sterkt forsvar med naturlige forsvarslinjer. Man kan vel også si, at Belgia og Holland hadde et i det minste relativt sterkt forsvar, omenn disse land var av større betydning for angriperens krigsføring. Det siste gjelder også Danmark og Norge.

Man kan oppsummere Liddell Harts resonnement slik, at en i forhold til stormaktsgruppen alliansefri statsgruppe har, om samtlige i denne gruppe er velutrustet, muligheter for å bevare sin nøytralitet under en stor-krig. Knyttet til en av stormaktsblokkene har en slik gruppe ingen muligheter av denne art. — Dette er man på det rene med i Danmark og Norge. Ikke desto mindre har disse land — det førstnevne om enn uvillig — bestemt seg for den vei, som ubønnhørlig fører dem inn i en ny stor-krig — og dette mens en mektig alliert «bare kan tilbyde

et usikkert løfte om endelig befrielse og ikke et sikkert tilsagn om hurtig og effektiv støtte». — Derigjennom, sier «Dagsposten», forminskes også fredsutsettene for Sverige, som ikke desto mindre og fullt riktig valgte sin alliansefrie kurs med noen mulighet for å kunne bevare freden i tilfelle av en ny stor-krig. Jo sterkere vårt forsvar blir, desto større fredsutsettene, slutter bladet.

Historien forfuskes systematisk

I Elverum ble det den 11. juni avslørt en bauta som bærer følgende inskripsjon: «Norge overfalt 9. april 1940. Norge frigjort 8. mai 1945». På den fjerde siden finner man denne inskripsjonen: «Konge, Storting, Regjering 9. april i Elverum reiste striden for fri-dom og fedreland.»

Først litt fra Stortinget på Hamar 9. april: Etter Dok. 2 1945:

Statsminister Nygaardsvold sier bl. a.: «Ut fra dette, for å gjøre en lang utredning kort, er jeg kommet til at det muligens var bedre å forsøke å underhandle med den tyske minister som har sendt sine to skrivelser til oss, på basis av at angrepens stanser inntil vi får snakket om hvordan vi skal ordne oss.»

Videre: «Så må Regjeringen og presidentskapet nevne opp kanskje en tremannskomite til å forhandle med den tyske minister om hvilke betingelser Norge kan utøve sin suverenitet på.»

Presidenten svarer bl. a.: «fant at det under den stemning var uforvarlig ikke å etablere en kontakt med de tyske myndigheter så snart som mulig for å stanse fiendtligheter.»

Videre: «... jeg er ikke overbevist om at man ville kunne vinne det tilstrekkelige flertall i folket og Stortinget for å føre en fortsatt «forsvarslinje», for å bruke det uttrykk.»

Fra møtet i Elverum kl. 21,40: Presidenten: «De hørte alle Regjeringens forslag om å oppnevne et forhandlingsutvalg på

naken, kan man utmerket hjelpe seg med fortelliser, forvrengninger og «dobbel bunn».

Den store Anti-Krist og avkristningens oppfinner og patentholder var den tyske Hitler. Derom rådde ingen tvil. Den påstand ble gjentatt og gjentatt inntil kjedsommelighet og den gled lett og lekende inn i de godtroende og naive sjeler som ikke evnet å skille mellom den geistlige og den kristne ånd. Nettopp her og på dette grunnlag kunne korstogsververne vise de beste resultater.

Var det nå sant dette at det var «de stygge nazistene» som var gått inn for å avkristne en from og kirke-tro verden? At det var en «nazitysk» oppfinnelse, som måtte knekkes med alle midler?

Enhver som har det minste kjenn-

3 mann for eventuelt sammen med utenriksministeren (utenriksministeren stod igjen på Hamar st. og deltok ikke i møtet i Elverum) å drøfte en overenskomst etter de linjer som ble berørt av statsministeren. Jeg tillater meg etter konferanse med medlemmer av Regjeringen og gruppen å foreslå at man som sådanne forhandlere sammen med utenriksministeren oppnevner herrerne Lykke, Mowinckel og Sundby, og hvis ingen innvendinger framkommer mot det...»

De her nevnte ble valgt til å forhandle med tyskerne. Dette var første vedtak i Elverum.

Annet vedtak: Presidenten: «Regjeringen har bedt om at Stortinget skulle gi den nødvendige fullmakt til opprettelse av 3 stillinger som konsultative statsråder, slik at Regjeringen i fornødent fall kan supplere seg og styrke seg hermed. Jeg går ut fra som en given ting at Stortinget gir denne bemyndigelse, og at deri også ligger en bevilgning som stiller til rådighet de nødvendige penger — og betrakter det som enstemmig bifalt.»

Tredje vedtak: Presidenten bl. a.: «... men anser det også naturlig at de enkelte grupper, forinnan de drar herfra, utpeker hver et par særlige tillitsmenn som Regjeringen kan innkalle til drøftelser uten at det hele Storting blir innkalt.»

Presidenten videre: «Vel, jeg går da ut fra at man velger de foreslåtte herrer: Magnus Nilssen og Madsen, Børø og Getz, Mowinckel og Valen, Hunseld og

stendomsundervisningen i skoleåret som begynner til høsten. Der skal med virkes til å danne kamper i alle skoler, især skal der legges vekt på dannelsen av ungdomsgrupper. Fra 1. april utkommer det et tidsskrift «Den proletariske skolepolitikk». I arbeiderboligene skal der avholdes regelmessige diskusjoner om uttredelse av kirkene og om stedlige, kirkelige hendelser, og de enkelte geistliges liv og virke skal tilsmusses i de lokale blad. Man skal også bygge videre på den internasjonale linje og forene de proletariske fritenkere i en verdenssammenlutning som bl. a. skal virke for masseuttredelse av kirkene i alle land.»

Nasjonalismen førte en kompromisløs kamp mot opphavsmennene og forkjemperne for denne lære. Det var tilhengerne måttet betale dyrt for.

På den andre siden manglet det ikke på dem som til samme tid sverget høyt og hellig til den store allierte hinsides Finska Viken og som følte det som en ære og en betryggelse å stå side om side med kulturbevarerne fra Østen. Sovjet-Samveldet er vår store forbundsfelle i kampen mot kristendommens undertrykkere, så de behendige prelater. Og naive og uvitende menigheter applauderte på det hjerteligste og lot salmesangen runge fulltonende under norske kirkeveiv.

Ja, endog biskop Fjellbu gikk så langt i sin iver for å smiske for «menneskehetens befriere» at han lot en sovjet-russisk offiser troppe opp ved Nidarosdomens høyalter med et stort sovjet-russisk flagg — som den norske biskop velsignet etter alle kunstens regler.

I dag står kirkene tomme, og geistligheten holder fortvilte sammenkomster for å drøfte hvordan saken denne gangen skal gripes an.

Er kan hende ikke naiviteten og uvitenheten den samme lenger som i okkupasjonens år?

Moseid. — Det betraktes som bifalt.»

Dette er de tre vedtak som ble gjort i Elverum. Andre vedtak ble ikke gjort!

Det får bli lesernes sak å avgjøre om inskripsjonen på den nylig reiste bauta er i samsvar med den historiske sannhet. S.

VERN SKOGEN MOT BRANN.

Husk:

Høyt skal de nå
de voksende stammer,
opp skal de gå
— men ikke i flammer.

Regjeringen Gerhardsen — Forferdende detaljer —

— Fortsettelse fra side 1 —

tiltak av mindre langvpende art. Videre foreslås det å åpne adgang til ransaking og beslag utenom straffeproseslovens ramme. —

PRESSEFRIHETEN OPPHEVES

«Kap. 6 har regler om kontroll med trykte skrifter m. v., bestemmelsen tar sikte på å gi myndighetene adgang til å føre kontroll med at ytrings- og pressefriheten ikke misbrukes til skade for forsvaret, rikets forhold til fremmed stat eller dets indre eller ytre sikkerhet. Etter utkastet vil det bl. a. bli adgang til å etablere sensurordre og utferdige tidsbegrenset forbud mot utgivelse av avis eller annet periodisk skrift som gjentatte ganger har hatt ulovlig innhold»

Streike- og organisasjonsretten kan oppheves. — Også Haag-reglene settes ut av betraktning. — En ny § 86 gjør alt straffbart.

Det heter nå:

«Med fengsel fra 3 år inntil på livstid eller med døden straffes den som i krigstid eller med en krig hvori Norge deltar for øye, rettsstridig.

1. bærer våpen mot eller på annen måte deltar i militære operasjoner mot Norge.

2. skaffer fienden opplysninger til bruk ved slike operasjoner

3. ødelegger, skader eller setter ut av bruk anlegg eller gjenstander av betydning for Norges motstandsevne.

4. oppfordrer eller tilskynder til er med på beslutning om eller deltar i ulovlig lockout, streik eller boikott, som er egnet til å svekke Norges motstandsevne.

5. opphisser eller forleder til troloshet, driver propagandavirksomhet for fienden eller utbrer uriktige eller villedende opplysninger som er egnet til å svekke folkets motstandsvilje.

6. stifter, går inn i, deltar aktivt i eller yter økonomisk støtte av betydning til parti eller organisasjon som virker til fordel for fienden

10. på annen måte yter fienden bistand mot Norge eller svekker Norges motstandskraft, eller som medvirker hertil. Var det straffbare forhold av underordnet betydning kan straffen sættes til fengsel under 3 år. På samme måte straffes den som foretar slik handling mot en stat i forbund med Norge eller i krig med felles fiende.

Det som her er bestemt gjelder også utenfor krigstid, såfremt handlingen er foretatt når det pågår militære kamphandlinger mellom norske og fremmede stridskrefter eller forsøk fra fremmed makt på å besette eller angripe norsk område eller med slike forhold for øye.

Det er lett å se at dette lovverket tar sikte på å underkue enhver fri opposisjon i landet, og på denne måte oppheve demokratiet. — Den stortingsmann som stemmer for vedtakelse av denne fullmaktslov, må være klar over at han stemmer for å innføre adgang til diktatur når regjeringen ønsker det.

Det skulle være nok å vite hva de tyske fullmaktslover førte til. Vil det norske storting være med på å berede veien for en norsk Hitler, så er det bare å vedta den foreslåtte fullmaktslov. Denne lov kan føre diktaturet inn over oss kjøkkenveien.

Utviklingen i Tsjekkoslovakia må ikke glemmes.

Det nye lovforslaget kan se pent ut hvis man ikke overveier hvorledes en slik lov kan utnyttes. Lovens muligheter er nemlig omhyggelig og rikelig kamouflert med bestemmelser om forrederi og straff. Men mellom alt dette blendverk ser man konturene av diktaturet, politistaten.

Kommer denne proposisjon til å bli lov, kan demokratiet og frihetens talsmenn om kort tid bli å finne i konsentrasjonsleirerne. Farens stund er kommet. Stortinget har atter sjansen til å bli folkets «nødanker».

Partibelønningene

Willy Kleen skriver i Vecko-Jour-

nul Hilditsch uttalte Lange, at han ble pliat og plaget og hans hus ribbet til grunnen.

Lange kom så inn på de ting som forsvant fra Hilditsch' hus den dag han ble arrestert. Han nevnte bl. a. et sentre dokumentasjone, en spivskål som var en gammel gave fra Hvaliangerforereringen, diverse kofferter samt vinkjellerens innhold, som Hilditsch selv anslo til en verdi av 12,900 kroner. Dette er endel av det jeg sikter til når jeg skriver at Hilditsch' hjem ble ribbet. Han forklarte videre at opplysningen om gatte hadde han delvis fått fra Hilditsch' søsken og delvis av Hilditsch' svigerdatter. Videre forsvant det senere en nertsjels til en verdi av 15,000 kroner og en italiensk fiolin til 16,000 kroner. Lange nevnte også en mengde malerier som var blitt solgt ved auksjon til priser som lå langt under maleriens virkelige verdi. — Hele Hilditsch' store garderobe og en mengde sengetøy forsvant også, og etter opplysninger som Lange hadde fått, ble endel av disse ting kjørt til en villa like i nærheten hvor Hjemmefronten den gang holdt til. Her burde politiet foreta en etterforskning, sa Lange.

Når det gjaldt påstanden i artiklene om at Hilditsch' hustru ble utsatt for «pøbelens hån» nevnte han bl. a. at «En banditt av en hjemmefrontmann» hadde stjålet fra fru en perle til en verdi av 40,000 kroner.

I sin forklaring beskyldte Lange bobestyrelsen for å drive «strutsepolitikk», når den ikke opprettholdt Hilditsch' mange verdifulle patenter, men nektet å betale patentavgiften. Lange fant god grunn til å kalle hjemmefronten for «innbrudspatroljer». Han siterte og dokumenterte et angrep i «Friheten» mot Hilditsch' bobestyrer, h.r. advokat Gunnar Mellbye. Lange sluttet sin forklaring med å si at han anså materialet for de ytringer siktelsen mot ham omfatter for

kupasjonens slutt. Beskrivelsen av hvordan hennes far var blitt behandlet hadde hun kun fra farens eget vitneutsagn. Man ble dratt etter håret ved arrestasjonen og spyttet på. Da han ville brette opp frakkjakragen under transporten på en åpen lastebil, for ikke å bli forkjølet, uttalte en av hjemmefrontkarene at det ikke gjorde noe om «du får lungebetennelse, ditt gamle svin». Man hadde også fortalt henne at mens han satt i fengslet ble han sparket slik at han fikk brokk.

Angående understøttelse fra bobestyreren uttalte hun, at hun ikke torde gå til bestyrerens fullmektig, da han ville true henne til å skrive under på salg av farens hus, Drammensveien 61. Ennå den dag idag har hun nektet å skrive under papirer om salg. Fru Forbeck rettet også en hel del beskyldninger mot bobestyreren angående salg av familiens gravsted og utgifter til medisiner. I den forbindelse dokumenterte hun en korrespondanse med Erstatningsdirektoratet.

Dr. Hanheide som hadde behandlet Hilditsch siden 1948 og som hadde skrevet ut dødsattesten i 1949, forklarte at Hilditsch hadde dobbeltsidig brokk. Hilditsch hadde forklart legen at han hadde fått det ene brokk etter et spark i fengslet. Hilditsch hadde også klaget over at han hadde fått utilstrekkelig med mat, og legen hadde i dødsårsaken anført underernæring.

Husholderske

Dame i 40—50 årsalderen, glad i barn, får selvstendig stilling straks. Henv. med ref. og lønnsforl. skriftl. til Tore Hamsun, Høn st., Asker, ell. tlf. 69 07 62.

Hallo, Oslo!

Etter 55 mnd. på B.F. skal jeg end. få anl. til videre utd. i tegning — Oslo. 3 års skole — 8 t. dag — foran meg. Skal frem!

«Gi oss rettsstaten tilbake!»

Enhver plikter å sette seg inn i den overbevissende argumentasjon som Forbundets henvendelse til Stortinget av 20. mars d. å. bygges på. Vær orientert om Forbundets standpunkt når rettsoppgjøret til høsten kommer opp til behandling i Stortinget.

Henvendelsen — i brosjyreform — fåes fritt tilsendt mot innsendelse av kr. 2,25 — i frimerker eller pr. postanvisning — til «8. Mals» eksp., Kristiansund N., eller direkte til

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPRENNING

Kierschows gt. 5, Oslo.

Tlf. Oslo 37 76 06

Radio for N-folk

Fører alle merker, reparerer alle merker. Fabrikkerer godkjente småtransformatorer for alle formål, omvikler alle slags radiotransformatorer etc.

NORDENFJELSKÉ RADIOLABORATORIUM

Diplomingeniør Gjerstad C. M.

Bersvendveien 14. — Telefon 22703, Trondheim

Producent

Erfaren selger i beste alder med innregistrert firma i Oslo, sentrumskontor m/ telefon, ønsker å selge kvalitetsvarer på agenturbasis. Kan også kjøpe i fast regning. Bill. m. «Salgsresultater», nr. 343.

Husk å sikre deg

Boka fra østfronten!

Send kr. 10.— pr. postanvisning i dag, så får du boka portofritt så snart den kommer.

KARL HOLTER, adr. Amot på Modum.

Prima nysaltet uer

— ca. 90 kgs. pakning. Pris pr. td. kr. 65.—. Ekskl. fob. Emb.tillegg: 1/1 td. kr. 15.—, ½ td. kr. 10.—, ¼ td. kr. 7.—.

O. ANDREASSEN, Mohamn, Espenesbogen.

Arbeidsvillige søkes

til godt lønnet arbeide i Buskerud. Tiltredelse straks. Bill. mrk. «Kropsarbeide», nr. 315.

Er det helt umulig

å komme i kontakt med noen som tør stille seg som kausjonist for lån til nødv. driftskapital. Bill. mrk. «Krigsinvalid», nr. 316.

Hushjelp

2 flinke hushjelpere får plass på gård i Østerdalen fra 1. oktober eller senere. Ordnet arbeidstid. Bill. mrk. «Trivelig gård», nr. 328

Tyskland — Østerrike

Reiser Tyskland og Østerrike i begynnelsen av september. Tar oppdrag.

Johan Peter Balstad, Maridalsveien 205, v. 423, Oslo.

Bekjentskap

eller boikott, som er egnet til å svekke Norges motstandsevne.

5. opphisser eller forleder til troløshet, driver propagandavirksomhet for fienden eller utbrer uriktige eller villedende opplysninger som er egnet til å svekke folkets motstandsvilje.

6. stifter, går inn i, deltar aktivt i eller yter økonomisk støtte av betydning til parti eller organisasjon som virker til fordel for fienden.

7. ved angiveri eller på lignende måte medvirker til at noen blir utsatt for frihetsberøvelse eller annen overløst av fienden eller parti eller organisasjon som nevnt under nr. 6.

8. trer i fiendens tjeneste ved dennes administrasjon av okkupert norsk område.

9. utfører eller deltar i ervervsvirksomhet for fienden.

Hvorfor så laus

— Fortsatt fra side 1 —

vente seg noe bedre fra den kant. Det som har større interesse er at De selv åpenbart her har hatt et av Deres «lyse øyeblikk». I et glimt har De skimtet det som virkelig var vårt fedrelands fars, og til stor fortrytelse for den allmektige eksilregjering våget De også å gi offentlig uttrykk for det.

Vi var mange her hjemme i Norge i den tiden — og i mange år forut også — som hadde tillatt oss å ha en tilvarende mening om faren fra øst. Også vi var blitt desovouert av den samme regjering og vi ble atpåtillid dyktig på pelsen for våre formastelige meninger. Likevel gledet vi oss over at vi var i et utsøkt «godt» selskap, og vi håpet at De, herr president, senere ville finne anledning til å utdype Deres oppfatning overfor Deres landsmenn.

Det har De dessverre ikke gjort. De har valgt tausheten. De valgte endog å være raed på å sørge for at vi — Deres faktiske meningsfoller — ble slått ut og sperret inne for årrekker. Selv hørte jeg til dem som fikk 6 års belønning, og det i hovedsaken fordi jeg i likhet med Dem var ubeskjedent nok til å nære en viss bekymring for den «brutale imperialisme» hos vår «allierte» i øst.

Vel, herr president! Ingen av oss trenger å nære noen bekymring lenger. I dette øyeblikk har vi visshet. Det vi fryktet for er i dag et faktum. Og derfor har det også nettopp nå sin største interesse at De — og nettopp De — løser på Deres taushet og lar oss få et innblikk i hva det var som nådd under ragnarokket fikk

diktaturet, politistat. Kommer denne proposisjon til å bli lov, kan demokratiet og frihetens talsmenn om kort tid bli å finne i konsentrasjonsleirerne. Farens stund er kommet. Stortinget har atter sjansen til å bli folkets «nøddanker».

Partibelønningene

Willy Kleen skriver i Vecko-Journalen noen ord, som vi leser med følelsen av at det ikke er så helt ukjent her hjemme heller:

«Partitjenstmennene belønnes med gode befattninger i stat og kommun, og har de en gang fått en sådan befattning er det rasende svært å bli av med dem, hur omgjengelige de än är. I varje fall får samhället underhålla dem till döddagar, även om de gjort oduglig tjänst endast några mycket få år, t. ex. som generaldirektör eller borgarråd. De partitjänstemen som fått anställning som väjda representanter för Sveriges folk har pensionerat sig själva»

Hvis man vil forsøke å analysere Politbyrået

og dets menn, må man være klar over at flertallet av dem er mennesker, som ikke behersker noe annet språk enn russisk, som aldri har vært i utlandet, som er vokset opp i troen på kommunismens overlegenhet og som fra sine underordnede mottar bare den slags rapporter som svarer til deres egen oppfatning. En mann med slike egenskaper kan neppe bli annet enn en verdensfremmed og fanatisk sektarist, som ikke lar seg rykke ut av sin forestillingskreds av noe som helst. Derfor kan også Politbyrået vedta mange forunderlige og dyktige manøvrer, ettersom det består av begavede og skruppelløse menn. Svakheten er etter vesterlandsk syn at det ikke organisk kan gå inn for et kompromiss med den svrige verden. Ut fra dette må man bedømme den politikk som føres — og føres med stor beslutsomhet og med meget held. Og så kan man tenke seg resultatet om disse skulle bli verdens herrer.

Dem til å si «stygge» ting om vår store «allierte».

De husker nok sikkert at Hans Majestet like forut — i november 1944 — telegrafisk hadde latt det flomme med elskverdigheter og anerkjennelse over den samme «allierte».

«Säg mig, lilla Karin, vad tänkte du då?»

Hans Majestet

ikke opprettholdt. Indrømmet mange verdifulle patenter, men nektet å betale patentavgiften. Lange fant god grunn til å kalle hjemmefronten for «innbrudspatroljer». Han siterte og dokumenterte et angrep i «Friheten» mot Hilditsch' bobestyrer, h.r. advokat Gunnar Mellbye. Lange sluttet sin forklaring med å si at han anså materialet for de ytringer siktelsen mot ham omfatter for tilstrekkelig tilrettelagt foreløpig.

I «Aftenposten»s referat for 27. juli, uttalte generalkonsul Hilditsch's datter, fru Forbeck at hun hadde vanskelig for å uttrykke med ord den behandling hennes far og familie forøvrig var blitt tildelt ved ok-

Den belgiske kongekrise

Det er ikke bare vi som er forbauset over den belgiske kongekrise og dens revolusjonære forløp: Hør bare hva det ansette blad «Eskilstuna Kuriren» skriver:

Att de gemensamt konstituerat sig som gatans parlament har avslöjat deras opålitelighet ur demokratisk synpunkt men samtidigt också med skrämmande tydlighet uppvisat, att den västerländska demokratin är behäftad med stora inre svagheter. Om Leopolds abdikation innebär ett svårt nederlag för honom själv, så är den seger, gatans parlament vunnet, direkt kompromiterande. Någon ära följer icke i dess spår. Det är det brutala, i sitt innersta direkt samhällsfientliga våldet, som fällt utslaget.

Dette istemmes også av «Skånska Dagbladet» som skriver:

De belgiska socialdemokraterna ha i klar strid med demokratins enklaste regler med den internationellt känle och oppskattade Paul Henri Spaak i spetsen tillgripit utoparlamentariska medel och under hot om revolution satt sig upp emot folkemajoriteten. Det är möjligt att Spaak kunnat håvda sin position i det socialdemokratiska partiet och i Belgien, men i utlandet har hans ansende blivit skänfilat genom hans vådanden till gatans parlament.

I motsetning hertil framstiller Folkpartiets blad «Stockholms-Tidningen» Spaak som den store seierherre og bringer en hånlig tegning av kong Leopold. Det er tydelig at det engelsk-orienterte blad har tjent sine herrer godt. Men hvor blir det så av demokratiet?

Dame i 40—50 årsalderen, glad i barn, får selvstendig stilling straks. Henv. med ref. og lønnsforl. skriftl. til Tore Hamsun, Høn st., Asker, ell. tif. 69 07 62.

Hallo, Oslo!

Etter 55 mnd. på B.F. skal jeg end. få anl. til videre utd. i tegning — Oslo. 3 års skole — 8 t. dag — foran meg. Skal frem! Men hvor skal jeg bo? Venner, jeg knekkes ikke, men hjelp meg! Ikke f. full, er vant til cella. 1. sept. eller senere.

Lillian Witzøe,
Preståsveien 12, Sandefjord

Dansk tidligere frontkjemper,

gartner av profesjon, ønsker arbeide straks eller senere hos likestillede i Norge. Jeg er 23 år. Mulige opplysninger til: Gartnermedhjelper Wagner Christensen, Flade Rævdal, Frederikshavn, Danmark.

Fhv. offiser

i adm. still. i tømmer- og trelastbr. 36 år, søker passende still. i bedrifts-, forr. livet. God utdann., språkkyndig. Akademisk, representiv. Bill. mrk. «Karakterfast», nr. 332.

Lite småbruk

ved tettbebyggelse ønskes kjøpt el. forpaktet av kunstner og håndverker.

Bill. mrk. «Gårdsvant maler», nr. 334.

Hushjelp

vant med alm. landsens stell, får plass på trivelig østlandsgård snarest.

Gudrun Frethelm, Fluberg
Tlf. 228 a

Arbeid, hus.

2 husville, tidl. NS-menn i 30-årene m. fam., søker arbeide hvor hus kan skaffes. Ikke store fordr. Tidl. arb. i bygningsfaget. Ellers alt interesserer.

B. m. «Arbeidsvillige» nr. 352.

Husbestyreriene.

Jeg ønsker å komme i forbindelse med en kjekk og flink bonde jente fra Østlandet eller Trøndelag, 30—40 år, som i disse usikre tider ville slå seg til på en ser. triv. gård på Østlandet hos ugift gårdbr.

B. m. «Framtid» nr. 353.

å komme i kontakt med noen som tør stille seg som kausjonist for lån til nødv. driftskapital. Bill. mrk. «Krigsinvalid», nr. 316.

Hushjelp

2 flinke hushjelpere får plass på gård i Østerdalen fra 1. oktober eller senere. Ordnet arbeidstid. Bill. mrk. «Trivelig gård», nr. 328

Bekjentskap

Ung dannet frontkjemper med større gård, ønsker å bli kjent med en idealistisk og dyktig ung dame av god familie med interesse for bondeyrket. Foto med mulige opplysninger ønskes og loves.

«Når mann og kvinne kun enes rett, gjør fire hender det tunge lett.»
Bill. mrk. «Bjørndal», nr. 351.

Hvem har bruk for meg?

Ugift ungdom, 25 år, søker fra oktober arbeide. En del praksis i fjøs og med vanlig gårdsarbeid hos. For øvrig has en del øvelse i malerfaget og i gartneri. Tidl. N.S. Bill. m. «Alt har interesse», nr. 342.

Bekjentskap

Dame, omkring 50 år, med eget hus, på framtidssted, ønsker bekjentskap med en kjekk mann i samme alder, selvstendig arbeids og tenkemåte ønskelig. Bill. mrk. «Humør og orden», nr. 344.

NS-BOKTRYKKER

får plass.

Hultbergs Boktrykkeri,
Osby, Sverige.

Typograf

søkes straks. Moderne trykkeri og gode arbeidsforhold.

Eksp. anv.

På Østerdalsgård

plass fra 1. oktober eller før, for sveiser, bestyrer, event. gårdskar gift eller ugift. Trivelig og moderne, 150 mål innmark, seter, skog, 10 melkekuer, 3 hester.

Søknad til: Meliksen, Stal st.

Gårdbrukere

To forhennevende frontkjemper søker sveiser- eller drengplass. Bill. mrk. «God praksis», nr. 349.

Hallo, jegere!

Jaktterreng med rett til å felle 3 dyr, tilleie.

Bill. mrk. «Hitra», nr. 350.

Tyskland — Østerrike

Reiser Tyskland og Østerrike i begynnelsen av september. Tar oppdrag.

Johan Peter Balstad,
Maridalsveien 205, v. 423, Oslo.

Gift sveiser,

dyktig, som kan påta seg stellet av 12—14 kuer og 80—90 sauer, får plass fra 1. eller 14. oktober. Drikkekar og melkemask. God tre-værelses leilighet.

Ola Frethelm, Fluberg
Tlf. 228 a

Agronom

i 30-årene søker plass i maskinforr. eller på gård. Kontorpraksis, sertifikat, traktor og maskinvant.

Bill. mrk. «Tilbud», nr. 338.

Selbuvarer,

lusekofter, treskurd, silreknliver m. m. for øvrig alt i husflid som egner seg som souvenirs, kjøpes av grossist.

Bill. mrk. «Fra produsent», nr. 339.

Butikkdame søkes

En del øvelse forlanges. Kost og losji i huset, og kan posten tiltres i høst. Trivelig og livlig sted ved Mjøsa. Attester og lønnsforlangende tilsendes.

Ola Haag, --- Kapp.

Cand. jur. med saksførerbevilling,

ca. 20 års praksis i offentlig stilling, derav 9 år som lensmann, søker ansettelse hos eller kompaniskap med jurist som også er rammet av rettsoppgjøret.

Bill. mrk. «Snarest», nr. 312.

Bekjentskap!

To friv. N.S. Per 28, Pål 35, søker ad denne vei bekjensk. m. 2 triv. gjenter. Hent fra Telemark, men ing. bet. Per jord og skogbr. utd. nu bilmek. Pål tekn. og offiserutd. Landbruk. Vi bryr oss mindre om alder og uts., hoveds. lyst sinn og syn på felles framtid. Bill. mrk. «Brevveksling» nr. 318 til bl. eksp. vedl. foto som ret. Alle brev besvares.

Nordnorspostens Trykkeri